

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

GEMEENSCHAPPELIJKE VERGADERING VAN HET
ADVIESCOMITE VOOR EUROPESE
AANGELEGENHEDEN, VAN DE COMMISSIE VOOR
DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN EN VAN DE
COMMISSIE VOOR DE VOLKSGEZONDHEID, HET
LEEFMILIEU EN DE MAATSCHAPPELIJKE
HERNIEUWING

RÉUNION COMMUNE DU COMITE D'AVIS CHARGE
DE QUESTIONS EUROPEENNES, DE LA
COMMISSION DES RELATIONS EXTERIEURES ET
DE LA COMMISSION DE LA SANTE PUBLIQUE, DE
L'ENVIRONNEMENT ET DU RENOUVEAU DE LA
SOCIETE

woensdag

06-02-2002

14:30 uur

mercredi

06-02-2002

14:30 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CD&V	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
FN	<i>Front National</i>
PRL FDF MCC	<i>Parti Réformateur libéral – Front démocratique francophone-Mouvement des Citoyens pour le Changement</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
PSC	<i>Parti social-chrétien</i>
SP.A	<i>Socialistische Partij Anders</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties:</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen:</i>	<i>Commandes:</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel.: 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél.: 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax: 02/549 82 74</i>	<i>Fax: 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail: alg.zaken@deKamer.be</i>	<i>e-mail: aff.generales@laChambre.be</i>

INHOUD

DE GLOBALISERING	1
Gedachtewisseling met de eerste minister	1
<i>Sprekers: Guy Verhofstadt, eerste minister, Ferdy Willems, Jacques Lefevre, Herman Van Rompuy, Claudine Drion, Stef Goris, Jacques Simonet, Dirk Van der Maelen, voorzitter van de SP.A-fractie, Patrick Moriau, Leen Laenens, Michèle Gilkinet, voorzitter van de ECOLO-AGALEV-fractie, Yolande Avontroodt</i>	

SOMMAIRE

LA GLOBALISATION	1
Echange de vues avec le premier ministre	1
<i>Orateurs: Guy Verhofstadt, premier ministre, Ferdy Willems, Jacques Lefevre, Herman Van Rompuy, Claudine Drion, Stef Goris, Jacques Simonet, Dirk Van der Maelen, président du groupe SP.A, Patrick Moriau, Leen Laenens, Michèle Gilkinet, présidente du groupe ECOLO-AGALEV, Yolande Avontroodt</i>	

GEMEENSCHAPPELIJKE
VERGADERING VAN HET
ADVIESCOMITE VOOR
EUROPESE
AANGELEGENHEDEN, VAN DE
COMMISSIE VOOR DE
BUITENLANDSE BETREKKINGEN
EN VAN DE COMMISSIE VOOR DE
VOLKSGEZONDHEID, HET
LEEFMILIEU EN DE
MAATSCHAPPELIJKE
HERNIEUWING

van

WOENSDAG 6 FEBRUARI 2002

14:30 uur

RÉUNION COMMUNE DU COMITÉ
D'AVIS CHARGÉ DE QUESTIONS
EUROPÉENNES, DE LA
COMMISSION DES RELATIONS
EXTÉRIEURES ET DE LA
COMMISSION DE LA SANTÉ
PUBLIQUE, DE
L'ENVIRONNEMENT ET DU
RENOUVEAU DE LA SOCIÉTÉ

du

MERCREDI 6 FÉVRIER 2002

14:30 heures

De vergadering wordt geopend om 14.38 uur door de heer Herman De Croo, voorzitter.
La séance est ouverte à 14.38 heures par M. Herman De Croo, président.

De globalisering

La globalisation

01 Gedachtewisseling met de eerste minister

01 Echange de vues avec le premier ministre

01.01 **Le président:** Monsieur le premier ministre, chers collègues, la conférence des présidents a chargé notre collègue Herman Van Rompuy de la coordination et de la préparation de nos travaux.

Ik wens hem daarvoor te danken. Collega Van Rompuy heeft per fractie een aantal collega's kunnen verzamelen om het debat dat wij vandaag voeren en later zullen voortzetten, in goede banen te leiden.

Na een inleiding van de eerste minister zullen we een debat voeren. De sprekers hebben er zich toe verbonden een spreektijd van 10 minuten in acht te nemen. Er is ook een preconsensus dat daarna een bijeenkomst met een technische werkgroep met het middenveld wordt georganiseerd. Ik heb met genoegen vernomen dat de heer Van Rompuy daarvoor reeds morgen een vergadering heeft gepland.

Un groupe de travail composé de ce qu'on appelle "het middenveld"

01.01 **De voorzitter:** De Conferentie van voorzitters heeft collega Herman Van Rompuy ermee belast onze werkzaamheden te coördineren.

Il existe un pré-consensus à propos de la création, après cette réunion, d'un groupe de travail technique regroupant des experts et des représentants de la société civile qui rédigera un rapport en préparation d'un débat plus large en séance plénière. M. Van Rompuy dirigera ce groupe de travail.

et constitué d'experts préparera la matière de manière plus approfondie et nous présentera un rapport.

Vóór het einde van het jaar zullen wij op de gepaste wijze een grondige discussie voeren om op een opbouwende, concrete, wetenschappelijke wijze een document uit te werken.

J'attire votre attention sur deux éléments importants.

D'abord, la commission finalisera le rapport, comme il se doit, pour le présenter en séance plénière de la Chambre, avant la fin de cette année civile. Pour ce faire, une préparation technique sérieuse est, bien entendu, indispensable.

Ensuite, monsieur le premier ministre, il y aura la convocation à un "Gand bis", qui se tiendra sans doute en automne ou à la fin de cette année.

Wij starten vandaag met een proces waarmee de Kamer haar instemming heeft betuigd. Op de Conferentie van voorzitters zijn het initiatief en de voorgestelde werkwijze inderdaad met veel sympathie toegejuicht en unaniem goedgekeurd.

Monsieur le premier ministre, j'ai compris que vous introduiriez le débat qui sera suivi des premières interventions des participants. Le groupe de travail, sous la conduite de M. Herman Van Rompuy, commencera ses travaux avec la collaboration de spécialistes et finalisera un rapport, avec des conclusions, qui sera discuté ici en commissions réunies avant d'être présenté et discuté en séance plénière de la Chambre.

Collega's, is daarover een consensus? Dan geef ik het woord aan de eerste minister.

01.02 Eerste minister **Guy Verhofstadt**: Mijnheer de voorzitter, ten behoeve van de collega's heb ik het rapport van de eerste conferentie te Gent, over de globalisering en de effecten ervan, laten ronddelen. Dat document bundelt alle toespraken die in Gent werden gehouden en tracht tevens een aantal reacties op die eerste conferentie te bundelen.

Volgens mij was die conferentie de eerste grote poging om globalisten en andersglobalisten bijeen te brengen. Ik gebruik overigens liever het woord andersglobalisten dan anti-globalisten volgens een van de conclusies van die conferentie. Het idee van de conferentie te Gent ontstond naar aanleiding van de top van de acht economisch rijkste landen te Genua en het totaal gebrek aan enige discussie tussen de andersglobalisten en de deelnemers aan die G8-top te Genua, wat tijdens die top ook fysiek duidelijk herkenbaar was. Het geuite geweld zette aan tot reflectie om na te gaan of het niet mogelijk is van gedachten te wisselen tussen globalisten en andersglobalisten. Het lijkt mij fout globalisering als zodanig te verketteren en fout of verkeerd te noemen, alsof globalisering zomaar uitgevonden kan worden. In de geschiedenis van de mensheid hebben wij trouwens al veel globaliseringsbewegingen gekend die uiteraard veel positieve effecten hebben gehad. Momenteel zitten wij ongetwijfeld in een nieuwe globaliseringsbeweging, maar zeker niet in de eerste. Het was de bedoeling over globalisering en andersglobalisme een reflectie tot

Vandaag beperken we ons dus tot een eerste gedachtewisseling met de premier.

01.02 **Guy Verhofstadt**, premier ministre: Le rapport de la première conférence sur la globalisation et ses effets, qui s'est tenue à Gand, a été distribué aux commissaires. Outre les interventions des participants à la conférence, il contient les commentaires reçus par la suite.

L'idée de la conférence de Gand a germé pendant la réunion du G8 à Gênes, qui a mis en lumière le manque total de communication entre les mondialistes et les altermondialistes. Les sommets de Göteborg et de Gênes ont montré que le temps de la réflexion était venu. Si les deux camps continuent de prétendre qu'ils détiennent la vérité, nous ne progresserons jamais.

Nous connaissons l'actuelle

stand te brengen in tegenstelling tot mijn ervaringen met de gebeurtenissen tijdens de Europese top te Göteborg en de G8-top te Genua, waarbij de twee partijen elkaar het woord niet gunden of spraken zonder de voordelen of de gevaren van globalisering na te gaan en de mate waarop de politiek daarop kan inspelen of kan corrigeren waar die globalisering verkeerde effecten of verkeerde consequenties en resultaten zou hebben.

Daarom begin ik mijn uiteenzetting met een eerste vaststelling. Ik zal eindigen met de initiatieven die over die problematiek in de komende maanden gepland zijn.

Ik vind eerst en vooral dat wij moeten vaststellen dat de globalisering wel degelijk werkt, maar niet overal. Daarmee bedoel ik niet de globaliseringbewegingen uit de vorige eeuwen, die ook duidelijk maatschappelijk, economisch en sociaal aanwijsbaar zijn, maar wel die sinds de Tweede Wereldoorlog. Dankzij de globalisering van de voorbije decennia zijn een aantal ontwikkelingslanden erin geslaagd hun welvaart op te krikken door deel te nemen aan die geglobaliseerde wereldeconomie die steeds meer vorm krijgt. In Azië noem ik bijvoorbeeld Indië en China. Daarnaast denk ik aan Mexico en een aantal Oost-Europese landen. Alles samen is er een massa mensen in geslaagd dankzij de toename van de wereldhandel een bijkomend stuk welvaart te creëren.

Ik kan ook vaststellen dat open economieën beter en sneller in de cyclus van welvaartscreatie komen dan landen met een gesloten economie.

Studies hebben bewezen dat meer open economieën een toename van het nationaal inkomen van de bevolking met zich meebrengen. Ongetwijfeld is het zo dat een aantal landen die de voorbije 25 jaar gekwalificeerd werden als ontwikkelingslanden dit op het ogenblik niet meer zijn. Het zijn landen geworden die ten volle deelnemen aan de wereldeconomie en een enorme stijging hebben gekend van het nationaal inkomen en de nationale welvaart. Deze stijging van inkomen en welvaart is ongeveer recht evenredig met het openen van hun grenzen en het afbouwen van de economische belemmeringen.

Tegelijkertijd moet ook worden vastgesteld dat een heleboel landen niet deelnemen aan de globalisering en er geen vruchten van plukken. Integendeel, ze ondergaan dikwijls de negatieve gevolgen van de globalisering. Alhoewel kan worden aangetoond dat 25 landen de voorbije 25 jaar van de globalisering hebben genoten om hun nationaal inkomen en welvaart te verhogen, kan eveneens worden aangetoond dat er eveneens 25 landen zijn, voornamelijk op het Afrikaanse continent, die de nadelen hebben ondervonden van de globalisering zoals ze tot op heden werd doorgevoerd en die een daling van het nationaal inkomen en hun welvaart hebben ondergaan.

Samengevat: het verhaal van de economische globalisering, het openen van de wereldhandel, is er een met twee facetten, enerzijds boeken een aantal landen duidelijke successen, anderzijds ondervinden landen, zeker op het Afrikaanse continent, de nadelen van de globalisering omdat zij zich niet hebben kunnen inschakelen in deze wereldhandel, niet zozeer omdat de wil ontbrak maar omdat ze geen kans kregen zich in te schakelen. De vrijmaking van de wereldhandel is immers dikwijls een eenrichtingsverkeer waarbij de

mondialisatie, qui n'est du reste pas la première de l'Histoire, depuis la Seconde guerre mondiale. Il est un fait qu'elle fonctionne, mais malheureusement pas partout. Certains pays d'Asie, tels l'Inde et la Chine, ainsi que le Mexique et certains pays d'Europe de l'Est ont connu, grâce à la libéralisation du commerce mondial, une augmentation de leur niveau de prospérité. Les économies ouvertes parviennent plus facilement à améliorer leur prospérité. Des pays qui, il y a 25 ans, étaient encore des pays en voie de développement, prennent pleinement part à l'économie mondiale et ont connu une forte augmentation de leur revenu national.

Il faut cependant bien constater que de nombreux pays ne participent pas à la mondialisation et n'en subissent que les inconvénients. Il y a au moins 25 pays, principalement africains, qui souffrent de la mondialisation et qui ne cessent de s'appauvrir.

L'ouverture du commerce mondial constitue clairement un processus à double facette. Une grande partie de la libéralisation du commerce mondial est un processus à sens unique dont seul l'Occident récolte les fruits. Les subsides européens à l'exportation en sont un exemple frappant.

Au cours des dernières décennies, la mondialisation a causé la désintégration de nombreux pays du tiers monde. Si l'on examine la mondialisation et ses effets, il apparaît clairement que la mondialisation économique doit être contrebalancée par une mondialisation politique.

Evidemment l'OMC, l'OMS et l'OIT existent déjà. Cependant, le Tiers Monde n'occupe qu'une place marginale dans ces forums de négociation. Au niveau mondial, nous devons mettre en place un

wereldhandel wel vrijgemaakt wordt voor onze producten op hun markten maar niet voor hun producten op onze markten. Ongetwijfeld is het landbouwbeleid van de Europese Unie met zijn dumpingpraktijken, exportsubsidies voor afzet van onze producten op derdewereldmarkten een maar niet het enige voorbeeld dat kan worden aangehaald van praktijken van de geglobaliseerde economie die ertoe geleid hebben dat landen, vooral uit het Afrikaanse continent, nadelen ondervinden en hun welvaart zien achteruitboeren. Bovendien telt de derde wereld een grote groep landen die de voorbije 10 tot 20 jaar een volledige desintegratie hebben meegemaakt. In plaats van mee te kunnen genieten van de voordelen van een geglobaliseerde wereldeconomie zijn deze landen onder druk van de armoede en het niet kunnen deelnemen aan de wereldeconomie gedesintegreerd. Ik denk aan Sierra Leone, Somalië, Afghanistan en Congo. Het moet echter gezegd dat voor vele van deze landen conflicten een van de oorzaken zijn voor de penibele situatie waarin ze zijn terechtgekomen.

Wat de globalisering en de gevolgen ervan betreft, is, mijns inziens, de voorbije maanden een eensgezindheid gegroeid over de noodzaak van een politieke tegenmacht tegenover een economische globalisering.

Binnen de politieke tegenmacht kunnen afspraken worden gemaakt over de wijze waarop die globalisering voort in de hand kan worden gewerkt en zich verder kan ontwikkelen. Zo blijft het voor een heleboel landen geen eenrichtingsverkeer – zoals vandaag het geval is –, maar ontstaat er een tweerichtingsverkeer. Op die manier kunnen, met andere woorden, ook armere derdewereldlanden uit dat proces voordelen halen.

Ik weet dat men zal opwerpen dat er al heel wat internationale fora bestaan waarop die aspecten kunnen worden besproken. Men heeft het dan over de Wereldhandelsorganisatie en de Internationale Arbeidsorganisatie. Ik stel echter vast dat in die onderhandelingsfora de derde wereld, het zuiden, nauwelijks een rol speelt en weinig impact heeft. Dat feit wordt trouwens alsmaar vaker erkend. De stelling die ik de voorbije maanden in het debat over de globalisering heb ingebracht, is de volgende. Het is noodzakelijk door een politieke discussie op wereldvlak te komen tot een politieke tegenmacht en een tegenmarkt die ook geglobaliseerd is.

De Verenigde Naties met de Algemene Vergadering en de Veiligheidsraad vormen een zuiver politiek orgaan. Tenzij in een aantal directoraten, wordt binnen de Verenigde Naties niet gesproken over de economische globalisering, over sociale standaarden en over de ecologische en de sociale effecten van die globalisering. Dat gebeurt in gespecialiseerde fora. Binnen de Verenigde Naties publiceert de UNDP jaarlijks wel een rapport over de stand van zaken met betrekking tot de globalisering – positief en negatief. Binnen de Verenigde Naties bestaat er echter geen forum waar die problemen worden aangekaart en waarop aanbevelingen, richtlijnen en directieven kunnen worden uitgevaardigd die bedoeld zijn voor de gespecialiseerde onderhandelingsfora, zoals de WTO, die over de wereldhandel gaat, zoals de Internationale Arbeidsorganisatie, die zich bezighoudt met sociale standaarden, of andere fora. Wat dat laatste betreft, denk ik aan de fora op ecologisch vlak, met name het onderhandelingsforum met betrekking tot de duurzame ontwikkeling,

contre-pouvoir digne de ce nom. Si les Nations Unies constituent un organe politique, elles n'offrent cependant pas de forum permettant l'adoption de recommandations contraignantes pour d'autres organisations spécialisées telles que l'OMC.

L'UE, l'Union africaine, la Ligue arabe et le Mercosur sont des organismes dotés d'un poids économique et politique considérable, qui ne remplissent pas ce rôle.

Un tel forum serait plus utile que les réunions annuelles du G8 où des pays en développement sont occasionnellement invités pour donner leur point de vue. Probablement un tel forum politique peut-il être créé au sein des Nations Unies. L'UE, l'ASEAN, la Ligue arabe, l'ALENA, l'Union africaine et la Fédération russe pourraient s'y faire représenter. Ainsi, le forum pourrait offrir un réel encadrement politique à la globalisation économique.

Concrètement, j'envisage trois points qu'il nous faudra examiner au cours des prochains mois. D'abord et surtout, il convient de mettre en place un forum politique chargé d'encadrer la mondialisation économique. Ce forum favoriserait à l'échelle mondiale la collaboration d'organisations politiques et économiques qui travaillent actuellement de manière individuelle. Le FMI, l'OMC et la Banque mondiale doivent en préparer la création au cours d'un entretien informel.

Deuxièmement, le problème de l'annulation de la dette doit être inscrit à l'ordre du jour, afin de soulager le Tiers Monde de ce poids qui hypothèque son développement. J'aborderai ce dossier lors du sommet européen de Barcelone. J'estime donc que des accords doivent être conclus à propos des effets budgétaires de

waarvoor in 2002 in Johannesburg een bijkomende conferentie zal plaatsvinden, en het forum van de Kyoto-onderhandelingen. Daarnaast zijn er de fora die zich buigen over de meer financiële aspecten: de Wereldbank en het IMF.

Kortom, we stellen vast dat er vandaag geen politiek discussieforum bestaat – ook niet binnen de Verenigde Naties – voor de grote regionale, continentale, economische en politieke organisaties die er op wereldvlak bestaan. Zij maken natuurlijk een verschillende ontwikkelingsfase door. De Europese Unie staat zeer ver; Mercosur is enkel een vrijhandelsvereniging, terwijl de Organisatie van Afrikaanse Eenheid – nu heet het De Afrikaanse Unie – een louter politieke organisatie was die geen enkele beslissing nam op het vlak van de economische en sociale ontwikkeling van het Afrikaanse continent. Hetzelfde geldt voor de Arabische Liga, die ook een louter politieke organisatie is. De idee is dat er op zeker ogenblik – en dat kan binnen de Verenigde Naties – een platform wordt opgericht voor de grote economische en politieke regionale organisaties die op wereldvlak bestaan. Mercosur zal zich ongetwijfeld ontwikkelen, want vele landen in Zuid-Amerika, zoals Venezuela en Chili, eisen en vragen een uitbreiding en een politieke verdieping van Mercosur. Hetzelfde geldt voor Asean en de internationale organisatie die in het zuiden van het Aziatische continent, met name India, Pakistan en Maleisië, op stapel staat.

Het is de bedoeling dat er een forum ontstaat waar de afgevaardigden van de internationale organisaties elkaar ontmoeten. Daar zouden bindende afspraken, aanbevelingen en directieven kunnen worden gemaakt, die de basis zouden kunnen zijn voor nieuwe verregaande afspraken in internationale fora zoals de WTO, de Wereldbank, het IMF en de Internationale Arbeidsorganisatie.

Nogmaals, het komt er niet op aan om te weten of het binnen of buiten de grenzen moet worden georganiseerd, want ik denk dat het binnen de Verenigde Naties perfect kan worden opgebouwd. Er is wel nood aan dergelijk forum, veeleer dan aan een jaarlijkse bijeenkomst van de rijkste industrielanden – de G8 – waar vrij occasioneel een aantal ontwikkelingslanden wordt uitgenodigd, zoals in Genua vorig jaar. Daar krijgen zij een eenmalige kans om hun ideeën of initiatieven naar voren te brengen. Dit was de laatste keer in Genua het geval met het New African Initiative, dat in de toekomst zal worden vertegenwoordigd door de Afrikaanse Unie.

De stelling die ik persoonlijk formuleer luidt: als men de economische globaliseringstendens wil omkaderen, zal het noodzakelijk zijn om binnen de Verenigde Naties – als dat niet mogelijk is desnoods erbuiten – een politiek forum te creëren, waarin organisaties zoals Asian, de Europese Unie, Mercosur, de Afrikaanse Unie, de Russische Federatie, de Arabische Liga en de Nafta een vertegenwoordiging zouden afvaardigen die verscheidene malen per jaar afspraken zou maken nopens de heikele punten van de globalisering, die punt per punt ter sprake zullen worden gebracht in de internationale onderhandelingsfora die we kennen. Dit betekent niet dat er geen nood is aan de hervorming van die internationale instellingen. Het is niet omdat er een forum wordt tot stand gebracht, dat het niet noodzakelijk is om onder meer binnen de WTO een aantal hervormingen tot stand te brengen om bijvoorbeeld de positie van de derdewereldlanden in het kader van de Wereldhandelsorganisatie te

l'annulation, qui retiennent actuellement de nombreux pays d'accorder l'annulation pure et simple. L'Europe doit adopter à ce sujet une position collégiale qui lui permette de neutraliser les conséquences financières.

En outre, il faut s'employer à mettre en œuvre les résolutions de Doha. L'accès des pays du Tiers Monde au marché des médicaments doit être simplifié. Il a, par ailleurs, été établi que les subventions à l'exportation et, en corollaire, les méthodes de dumping pratiquées par les Etats-Unis et l'Europe dans des pays du Tiers Monde, devaient être combattues, ce qui constitue un pas en avant. Les chapitres sociaux ont systématiquement été ignorés et c'est regrettable. La Belgique peut commencer à mettre en œuvre les résolutions de Doha. Les subventions à l'exportation et le dumping y jouent un rôle crucial. En effet, on ne peut parler de libre échange lorsque celui-ci ne s'effectue pas dans les deux sens.

versterken. Nu zijn ze aangewezen op hulp vanwege andere deelnemers aan de WTO, zoals de Europese Unie, om hun standpunt te vertolken en desnoods te laten aanvaarden.

Concreet zie ik drie punten die in de komende maanden in het debat over de globalisering aan de orde moeten worden komen. Het eerste punt is het ontwikkelen van de idee van een politiek forum waar gesprekken rond globalisering politiek kunnen worden omkaderd. Ik wil daarover in de komende maanden, wellicht in de maand mei, enkele informele gesprekken tot stand brengen. Ik heb al toezeggingen ontvangen van enkele politieke leiders uit Zuid-Amerika, Afrika en Azië om samen met vertegenwoordigers van de Wereldbank, het IMF en de WTO na te gaan hoe wij het idee van een politiek forum kunnen laten rijpen, zodat het initiatief bijvoorbeeld in het kader van de Verenigde Naties kan worden genomen. Het idee heeft een rijpingsproces nodig. Tot hiertoe houden wij het bij de simpele opsplitsing van enerzijds, de Verenigde Naties met de Algemene Vergadering en de Veiligheidsraad die de zaken politiek afhandelen en anderzijds, de gespecialiseerde onderhandelingsfora zoals de WTO, het IMF, de Wereldbank, Kyoto en de Internationale Arbeidsorganisatie. De bedoeling van dit politiek forum is om de band tussen beide te maken.

Een tweede punt is het aan de agenda plaatsen van de problematiek van de kwijtschelding van de schulden als een van de essentiële belemmeringen voor deelname van de ontwikkelingslanden aan het globaliseringsproces. Bij elke bijeenkomst van de G8 en van de Europese Unie wordt de problematiek aangekaart, maar van een totale kwijtschelding van de schuld is vandaag echter nog altijd geen sprake.

Het gaat altijd over stappen in die richting, over beperkte kwijtschelding. Het is mijn bedoeling om op de komende Europese top van Barcelona, die midden maart plaatsgrijpt, de idee te ontwikkelen dat de Europese Unie een dergelijke globale kwijtschelding ten eerste, voor zichzelf zou kunnen beslissen en ten tweede, aan de orde zou kunnen brengen. Het is daartoe noodzakelijk na te gaan hoe wij dit zouden kunnen doen op een manier dat de bestaande hindernissen worden weggenomen. Er zijn hindernissen. Een van de hindernissen is dat elke kwijtschelding meetelt in de financiële resultaten van het land dat de kwijtschelding doet. Er moeten binnen de Europese Unie samen met de Commissie afspraken worden gemaakt dat een collegiaal door de 15 overeengekomen globale kwijtschelding van de schuld, die in meer dan 90% van de gevallen zeker verloren is maar toch blijft wegen op de financiële balansen van de betrokken ontwikkelingslanden, op de een of andere wijze wordt geneutraliseerd binnen de financiële opvolging van de situatie van de verschillende lidstaten van de Europese Unie. Vandaag doet men dat niet omdat het bij de schuld moet worden gevoegd en als een uitgave wordt geclassificeerd. Daarover zouden binnen de 15 lidstaten collegiale afspraken moeten worden gemaakt wat de mogelijkheid verschaft om tot een globale kwijtschelding van de schuld aan de armste landen over te gaan. Voor mij is dit een belangrijk punt. We zijn dit ook technisch aan het uitwerken. Er wordt nagegaan hoe dit de ESER-normen zou beïnvloeden, hoe we dit kunnen incorporeren en hoe we de hindernissen tegen een kwijtschelding, die er vandaag nog steeds zijn, kunnen wegwerken.

De ministers van Begroting en Financiën waarschuwen voor de weerslag op de schuldpositie en de weerslag op de uitgaven. Hierover kunnen afspraken worden gemaakt binnen de 15 lidstaten. Op die manier wordt een van de belangrijke hinderpalen van de kwijtschelding van de schuld aan de armste landen weggenomen. Dit punt zou ik willen bespreken in Barcelona, zodat de top in Barcelona niet alleen zal handelen over de modernisering van onze eigen economie maar ook over de vraag hoe wij op dat vlak een bijdrage kunnen leveren.

Een derde punt dat concreet in de komende maanden moet worden bekeken is het opstarten, implementeren, realiseren van de agenda die in Doha is overeengekomen. In Doha zijn er een aantal stappen in de goede richting gezet. Sommigen zeggen te weinig, anderen zeggen dat het een begin is. Er is een gemiddeld gevoel ten opzichte van de resultaten van Doha. Er zijn resultaten behaald, onder meer het vergemakkelijken van de toegang tot de geneesmiddelenmarkt voor derdewereldlanden en de erkenning dat wij het probleem van de exportsubsidies en de dumping die met die exportsubsidies op derdewereldmarkten naar voren wordt gebracht, moeten aanpakken. Dit staat voor de eerste keer duidelijk in de Doha-agenda omschreven. In de Doha-agenda zijn ook zwakke punten, onder meer de sociale aspecten waar de zaken gewoon worden doorverwezen naar de Internationale Arbeidsorganisatie zonder daarin een voldoende stelling in te nemen.

Een volgend punt is dat wij als lidstaat van de Europese Unie – dit kan ook in het Parlement gebeuren - nu reeds bespreken hoe wij de implementatie van de agenda die in Doha is afgesproken, zien. De problematiek van de dumpingpraktijken die de Verenigde Staten van Amerika en de Europese Unie toepassen op derdewereldmarkten is daarbij een van de essentiële punten.

Men kan wel stellen dat vrijhandel de problemen in de wereld zal oplossen, maar als die vrijhandel niet echt vrij is en wordt verstoord door de politiek zoals gevoerd door de Europese Unie of de Verenigde Staten van Amerika inzake het landbouwbeleid, dan kan men niet spreken over vrijhandel als motor voor ontwikkeling van derdewereldlanden. Integendeel, het voeren van dergelijke politiek werkt contraproductief.

Quatrièmement, pour la première fois, dans les conclusions du Sommet de Laeken, des chiffres ont été cités. Cela n'avait jamais été le cas auparavant. On constate au sein de la Communauté européenne une volonté d'augmenter l'aide au développement. Cette aide passe ainsi à 0,7% du PIB. Je sais qu'il y a encore deux ou trois ans, on disait que cet élément n'était pas important, partant du principe que la libéralisation du commerce était l'instrument le plus important pour augmenter le développement, en particulier dans les pays africains. Personnellement, j'estime que cette façon de penser n'est pas exacte. Pour développer les pays du tiers monde, trois éléments entrent en considération: l'aide au développement, la libéralisation des marchés et la prévention des conflits. C'est par ces trois éléments qu'il faut tenter d'intensifier le développement des pays du tiers monde et d'augmenter le bien-être de ces populations. Ce n'est pas en disant que l'on va libéraliser le marché ou en se contentant d'augmenter l'aide au développement que l'on atteindra cet

In de conclusies van Laken werd voor het eerst de intentie verwoord om het budget voor ontwikkelingshulp op te trekken tot 0,7 procent van het BBP. Op die manier, maar ook via de liberalisering van de markten en door conflictpreventie, kan geprobeerd worden de welstand in die landen te verbeteren.

De resultaten van de Europese landen op dat gebied zullen nauwlettend onderzocht moeten worden, en we zullen zien welke landen erin slagen de

objectif. Il faut essayer de travailler en tenant compte de ces trois éléments.

Pour la première fois, il a été décidé, lors du Sommet de Laeken, d'inscrire un chiffre (0,7%) dans une décision du Conseil européen et donc de commencer, à l'intérieur de l'Union européenne, une sorte de "bench marking" pour voir quels sont les pays qui intensifient un peu plus chaque année leur aide au développement et ceux qui ne l'ont pas fait jusqu'à présent.

In de discussie over globalisering en andersglobalisering moet de Europese Unie het voortouw nemen omdat wij iets aan te bieden hebben, met name de politieke organisatie in Europa. Zonder overdrijving durf ik zeggen dat de Europese Unie de voorbije decennia een model was dat in staat is geacht zwakkere regio's op te tillen. Ik kan niet zeggen dat de situatie twintig jaar geleden in Portugal, Spanje of Griekenland of de huidige situatie in enkele kandidaat-lidstaten van de Europese Unie of regels van die kandidaat-lidstaten dezelfde dramatische omvang hebben als de situatie in een aantal derdewereldlanden. Maar ondanks alle kritiek in het verleden gegeven op het model van de Europese Unie en ondanks alle kritiek op de sociale fondsen en de structuurfondsen binnen de Europese Unie als middel om het welvaartspeil op te trekken, bewijzen de resultaten op het terrein toch dat het Europees model er een van solidariteit is dat minstens binnen haar huidige grenzen werkt en gewerkt heeft. Een aantal regio's binnen de Europese Unie hebben hun welvaart enorm zien toenemen de voorbije vijftien jaar dankzij het model van de Europese Unie en de instrumenten die zij aanwendt.

Naast de vier concrete punten die ik heb aangehaald, namelijk het politiek forum, de Doha-agenda, de kwijtschelding van de schuld en de opdrijving van de ontwikkelingshulp, zouden wij de instrumenten die wij binnen de Europese Unie hebben gebruikt dus ook moeten proberen uit te voeren en te veralgemenen in andere continentale regionale organisaties. Daarbij denk ik niet alleen aan het economisch model van de Europese Unie maar ook aan de solidariteit tussen rijkere en arme regio's en het optillen van armere regio's naar een hoger welvaartspeil. In Portugal, Spanje en Griekenland is dat gelukt. Wij herinneren ons allen de kritische bedenkingen en vraagtekens toen die landen toetraden tot de Europese Unie. Diezelfde vraagtekens worden vandaag opnieuw gezet bij de toetreding van kandidaat-lidstaten uit Centraal-Europa en Oost-Europa, volgens mij ten onrechte als wij kijken naar de resultaten die wij met die drie Zuid-Europese landen hebben geboekt. Volgens mij is het belangrijk dat de Europese Unie ook in de hulp die zij verstrekt aan initiatieven zoals het New African Initiative, haar interne instrumenten tracht aan te bevelen als een model dat in de toekomst ook op andere continenten kan worden toegepast.

Met die bedenking wil ik mijn betoog eindigen. Ik heb nu niet gesproken over de mogelijkheid om ecologische elementen in de agenda van de globalisering in te voeren of over de vraag of de internationale fora te Kyoto en Johannesburg volstaan of dat er een link nodig is. Het meest moeilijke probleem in de agenda van de globalisering is het probleem van de sociale standaarden, gelet op het feit dat veel derdewereldlanden weigeren die discussie te voeren, zodat daarover alleen multilaterale afspraken mogelijk zijn en kunnen worden gemaakt.

ontwikkelingshulp op 0,7 procent van het BBP te brengen en welke niet.

Je pense que notre pays et l'UE doivent jouer un rôle de précurseur dans ce dossier. En effet, nous disposons d'une expérience intéressante en la matière. Au cours des dernières décennies, l'UE est parvenue à élever le niveau de vie en Espagne, en Grèce et au Portugal. N'y voyez évidemment pas la volonté d'affirmer que la situation dans laquelle se trouvaient ces pays était aussi catastrophique que celle que vivent actuellement certains pays en développement mais les commentaires critiques des sceptiques d'alors résonnent encore dans mon esprit.

Le modèle européen est celui de la solidarité. Il a déjà démontré son efficacité au sein de l'Union. Si nous désirons concrétiser les points susmentionnés et peut-être d'autres encore, comme les normes écologiques et sociales, nous devons exporter les instruments qui ont déjà fait leurs preuves au sein même de l'Union. L'UE ne représente pas seulement une réalité économique, elle englobe également une forme de solidarité des régions plus nanties envers les plus pauvres en relevant le niveau de vie de ces dernières.

Nous devons adopter un point de vue en la matière. Comme toujours, la vérité se loge quelque part entre deux extrêmes, à savoir en l'occurrence entre mondialistes et altermondialistes.

Parmi les initiatives que nous concrétiserons en 2002, se trouve premièrement l'organisation d'une réunion informelle en mai sur la

In ieder geval willen wij in 2002 het debat over de betekenis van de globalisering en de andersglobalisering voor ons land en de Europese Unie voortzetten en ons blijven afvragen welke positie wij daarin innemen.

Wij trachten een positie in te nemen waarbij wij er niet van uitgaan dat de globalisering heilig is. Trouwens, bij menselijke aangelegenheden ligt vaak een stukje van de waarheid zowel in de argumenten van de ene als van de andere partij.

Onze initiatieven voor 2002 zijn de volgende. Eerst en vooral zal er een informele bijeenkomst plaatsvinden in de loop van de maand mei, om ons toe te laten de discussie aan te vatten omtrent de eventuele nood aan een alternatieve G8, G10 of wat dan ook, die een politiek forum zou kunnen vormen voor de grote regionale economische en politieke samenwerkingsverbanden op wereldvlak, ook al onderkennen wij de onevenwichtige integratie ervan.

Vervolgens zal er een tweede conferentie plaatsvinden in Gent, op dezelfde datum en dezelfde plaats, omtrent deze problematiek, maar, in tegenstelling tot vorig jaar, volledig toegespitst op één aspect van de zaak, met name de implementatie van de Doha-agenda.

Welke zijn de elementen die tijdens de onderhandelingen aan bod moeten komen om de Doha-agenda te realiseren? In Doha werden slechts intenties geformuleerd, maar nog geen afspraken gemaakt. Nu moeten de onderhandelingen in dat verband van start gaan. Enkele dagen geleden had ik een lang gesprek met de heer Moore, de directeur van het WTO. Wij waren het erover eens dat het van uitzonderlijk belang is dat nu reeds wordt aangevangen met de ontwikkeling van ideeën via dewelke de Doha-agenda kan worden geïmplementeerd, ook al besef ik dat die agenda zowel positieve als minder positieve elementen inhoudt.

Ten slotte is het de bedoeling van de regering om bijzonder veel aandacht te blijven besteden aan het lot van Afrika, Centraal-Afrika in het bijzonder, omdat ik meen dat, ondanks alle grote principes die erop worden nagehouden en afspraken, verdragen en akkoorden die tot stand komen, op het veld concreet moet worden aangetoond dat het slechts vanuit drie invalshoeken mogelijk is om landen uit de onderontwikkeling te halen, namelijk meer ontwikkelingshulp, vrije handel in tweerichtingsverkeer en conflictpreventie.

Het is duidelijk dat de regering zich zal blijven concentreren op Centraal-Afrika dat behoort tot een van de armste ontwikkelingslanden.

Vanuit voornoemde drie invalshoeken kunnen persoonlijke bilaterale bijdragen worden geleverd.

Wanneer ik spreek over Centraal-Afrika, dan denk ik niet alleen aan Congo, maar ook aan een aantal buurlanden die hetzij worden meegesleurd door de bestaande conflicten, hetzij er rechtstreeks bij betrokken zijn.

nécessité d'instaurer une autre forme de G8, lequel mettrait l'accent sur les matières non économiques.

Une deuxième conférence devrait également être organisée à Gand, au même endroit et à la même date, qui se penchera sur le programme de Doha afin de transposer, sous forme d'accords concrets, le calendrier établi. Il convient de développer dès à présent des initiatives en la matière.

Enfin, les autorités belges ont également l'intention de continuer à s'intéresser au sort de l'Afrique centrale en contribuant à son développement, en favorisant le libre-échange sur une base réciproque et en oeuvrant pour la prévention des conflits. Par Afrique centrale, je n'entends pas uniquement le Congo, mais également les pays voisins qui se trouvent actuellement dans une situation très difficile.

01.03 De voorzitter: Ik verzoek de sprekers zich te houden aan de afgesproken spreektijd van tien minuten.

01.03 Le président: A ce stade, dix minutes de temps de parole

par orateur devraient suffire. Je vous rappelle que MM. Willems et Viseur avaient à l'époque déposé une interpellation sur la mondialisation.

01.04 **Ferdie Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, voorafgaandelijk doe ik opmerken dat ik een interpellatieverzoek over het onderwerp op 1 oktober had ingediend.

01.05 Eerste minister **Guy Verhofstadt**: Mijnheer de voorzitter, ik heb enkele maanden geleden voorgesteld om een uiteenzetting te geven in het Parlement, maar toen heeft het Parlement gezegd liever te wachten tot na de conferentie in Doha.

01.06 **De voorzitter**: Wij hebben toen beslist om het debat op een later moment te organiseren. Zover zijn we nu.

01.07 **Ferdie Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik bedoel daar niets nijldigs mee.

Mijnheer de eerste minister, u wilt de dialoog aangaan. Daarom betreur ik dat u in Porto Alegre niet welkom was, toch niet op de wijze waarop u dat wou. Personen die weliswaar van mening verschillen maar naar elkaar willen luisteren, kunnen de beste dialoog voeren.

Het basisprobleem blijft voor ons de armoede. Die mening wordt intussen bijgetreden door Kofi Annan, Max van der Stoep, Bill Clinton enzovoort. Ik bespaar u de citaten. Ik zou niet graag een discussie voeren zoals destijds, die door de pers als de flauwte van de eerste minister werd omschreven.

Wat is het nut van de globalisten? Zij klagen het wereldonrecht aan en doorbreken daardoor de vicieuze cirkel van desinteresse bij het publiek en de politici met als gevolg het uitblijven van resultaten voor de derde wereld. Zij plaatsen een vijftiental emancipatiebewegingen onder één gemeenschappelijke noemer. Zij zijn een toevluchtsoord voor de wanhoop en de frustratie. Le grand refus. Hierdoor kunnen terroristen geenszins beweren dat alleen zij het voor de armen opnemen.

Ik heb ook kritiek op de globaliseringsbeweging en verwijs naar de grote rol die uiterst linkse splintergroepen van communistische strekking daarin spelen. Die hoeven ons niets te komen vertellen over mensenrechten en democratie. Daarvan hebben wij genoeg staaltjes gezien. Daarnaast is de beweging al te weinig concreet, maar dat is eigen aan de structuur.

Ik heb in mijn interpellatieverzoek destijds vijf puntjes naar voren gebracht. Ten eerste, zal uw brief van destijds tot een andere politiek leiden? Als concreet voorbeeld verwees ik naar de kwestie betreffende de suiker, die ik al drie keer in de commissies ter sprake heb gebracht. Ik merkte op dat in het Europees Parlement alle democratische partijen het principe van de vrijhandel verdedigen, maar dat zulks in de commissies, precies onder impuls van de Belgische ministers Gabriëls en Michel, niet het geval was, wat ik een politiek van "eigen economie eerst" heb genoemd. U zegt: "Geen suiker uit derdewereldlanden. Daarin hebben jullie gelijk". Mijnheer de

01.07 **Ferdie Willems** (VU&ID): Pour nous, la misère reste le cœur du problème. Les altermondialistes condamnent l'injustice dans le monde et ennui les politiciens, mais ils ont leur importance. L'attitude des groupuscules d'extrême gauche est négative. En effet, ils sont plutôt mal placés pour parler de droits de l'homme. Par ailleurs, le mouvement manque de consistance, ce qui est inhérent à sa structure.

La lettre du premier ministre est-elle l'amorce d'une nouvelle politique? Va-t-il, dans la pratique, reconsidérer son point de vue sur la polémique du sucre? Et qu'en est-il du textile? Qu'en est-il des livraisons d'armes aux pays du Tiers Monde, de la taxe Tobin, de la politique d'asile, du droit de vote des étrangers, bloqué par le VLD, de la remise des dettes, etc? En ce qui concerne ce dernier point, la Belgique doit prendre ses responsabilités sur le terrain. Les Etats-Unis feront en sorte qu'aucune surprise ne vienne bousculer la Conférence de Monterey. Hier, au cours du débat de clôture des travaux de la commission Lumumba, plusieurs politiciens ont prôné, à plusieurs reprises une remise de dettes en faveur du Congo. J'attends une réponse sans équivoque du premier ministre, que les médias

eerste minister, zult u die politiek concreet bijsturen?

Het beleid in andere dossiers moet ook worden aangepast. Ik verwijs naar het standpunt inzake de textiel uit Noord-Afrika, de wapenleveringen aan onderdrukkende landen als Saudi-Arabië, de gevraagde verhoging van het defensiebudget en de kwestie van de Tobin-taks, waar liberalen dwarsliggen. Ik denk ook aan het asielbeleid in het fort Europa en het proces van de zigeuners. Ik refereer aan het blokkeren van het stemrecht voor migranten.

Mijnheer de eerste minister, laat ik even stilstaan bij de kwijtschelding van de schulden aan derdewereldlanden, omdat de kwestie vandaag zeer actueel is. Op 3 oktober hebt u een brief gekregen van Broederlijk Delen, waarin zij schreven dat België inzake die materie aan de staart van het peloton bengelt. Vandaag wordt er in New York onderhandeld om de conferentie van Monterey voor te bereiden. Ik verneem dat de Verenigde Staten een volledig onderhandelde tekst willen, zodat in het Mexicaanse Monterey geen verrassingen meer uit de bus kunnen komen. België staat stil en kijkt ernaar, zo signaleert men mij vanuit New York. The Financial Times titelde drie dagen geleden: "United States blocks move for big rise in aid for poor countries". Gelet op die gebeurtenissen dring ik erop aan dat België daar zijn verantwoordelijkheid op zich neemt.

Ik kom tot een ander concreet dossier. Gisteren hebben diverse leden van de Lumumba-commissie gevraagd om de schulden van Kongo kwijt te schelden.

Mijnheer de eerste minister, ik betreur dat men in de pers u verwijt een man met een gespleten tong te zijn. Dat is niet correct.

Ten tweede, de internationale fora. U spreekt opnieuw over een alternatieve G8. U hebt het weer over iets nieuws. Ik blijf op mijn honger zitten. Voor mij blijven de Verenigde Naties het medium bij uitstek. Alleen de Verenigde Naties kunnen het bedrijfsleven, de financiële wereld en de wapenhandel ethische normen opleggen. Daar moet de WHO, de Wereldbank en het IMF worden gecontroleerd. Het principe moet zijn "eerst de mens, niet de economie". Waarom kan de UNCTAD, eventueel in een bijgestuurde vorm, daartoe geen geschikt middel zijn? Ik ken het antwoord. De VS heeft geen hoge pet op van de UNCTAD. UNCTAD biedt nochtans mogelijkheden.

Mijnheer de eerste minister, u hebt gesproken over Doha, over positieve punten zoals de geneesmiddelen. Dat is correct. Een eerlijke markttoegang was echter onbespreekbaar. Een aantal positieve punten zijn niet meer dan intentieverklaringen. De verbittering blijft. Ik kan een boekenkast vullen met goede intenties met betrekking tot de Derde Wereld. Geen woorden maar daden zou ik zeggen. Staatssecretaris Boutmans zegt dat hij tegen beter weten in toch hoopt dat er wat van komt. De Nederlandse staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking zegt dat hij zwaar teleurgesteld is. Er is werk op de plank.

Een derde punt dat ik op 1 oktober heb aangekaart was de toetsing van de impact op het zuiden. Hoe zult u dit concretiseren? Wat is de impact? Ik geef een voorbeeld van hoe het niet moet. Elk jaar zouden onze ambassades ons een rapport moeten bezorgen over de

ont certes qualifié d'homme à la langue fourchue, mais que je ne connais absolument pas sous un tel jour.

Deuxième aspect: les forums internationaux. A mes yeux, les Nations Unies restent l'organe de contrôle du monde économique.

En ce qui concerne la plate-forme de Doha, nous devons nous contenter de vœux pieux car aucune mesure concrète n'a été décidée. Quel impact direct Doha aura-t-il sur le tiers monde?

Et enfin, je voudrais dire que l'approche éthique semble plus éloignée que jamais. Nous pouvons citer les Etats-Unis comme exemple. Ils soutiennent des dictatures, leurs ennemis eux-mêmes sont leur création, ils augmentent considérablement leur budget de la défense, ils s'immiscent dans les affaires intérieures des autres nations mais ils n'appliquent pas la Convention de Genève, refusent de signer toute une série de traités d'une importance capitale tels que Kyoto, la convention sur les droits des enfants et celle sur les mines antipersonnel, etc. Un pays qui se comporte comme cela est-il le leader moral du monde?

Ensuite, il y a encore la coopération au développement. Cette belle promesse du 0,7 pour cent, cela fait déjà des années qu'on nous en parle. Et voilà qu'aujourd'hui, j'entends à nouveau d'autres belles promesses du même type.

Je suis curieux de voir quels points d'action pourront être concrétisés et quel bilan le premier ministre sera en mesure de présenter en décembre à Gand.

mensenrechten in de derdewereldlanden en over de samenwerking. In 2001 hebben we het rapport van 1998 ontvangen. Op die manier kunnen we onmogelijk de situatie van de mensenrechten in de derdewereldlanden volgen.

Mijn vierde punt is de kern van mijn betoog en handelt over de actuele situatie en de ethische benadering. U vraagt zeer terecht dat onze mondiale politiek zou gebaseerd zijn op een ethische benadering. De huidige toestand is geenszins een weerspiegeling van een ethische benadering. De armoede neemt toe. Sinds 1950 is de wereldhandel 16 maal toegenomen. De kloof tussen rijk en arm groeit echter nog steeds. Ik bespaar u de cijfers. U kent ze evengoed als ik. U beaamt dat het de slechte richting uitgaat. U zegt dat we onze open democratie en multiculturele en verdraagzame samenleving moeten verdedigen. Ik sluit me daar volmondig mee aan. Onze democratie en onze samenleving kunnen echter niet zo maar worden overgeplant in de derde wereld.

Ik kom bij een groot pijnpunt, de VS, de grote leider die beweert de wereld op een ethische manier te willen leiden. Wat doet die VS? Ze steunen dictaturen in de Derde Wereld. Ze komen tussenbeide in andere landen. Denk maar aan Chili. Allende was verkozen. Op dit ogenblik gebeurt hetzelfde in de Filipijnen. De VS handhaaft de doodstraf. Wapenbezit is toegelaten. De VS verlaat anti-racismeconferenties. Ze zijn heel eenzijdig in hun steun aan Israël. Hun eigen vijanden creëren ze zelf. Saddam Hoessein en Bin Laden hebben zij gemaakt. Ze zijn heel selectief wat de mensenrechten betreft. Last but not least drijven ze het defensiebudget de hoogte in, ten nadele van onderwijs, milieu en steun aan de armen. Wat doet de VS niet? Kyoto werd niet ondertekend. Het Internationaal Gerechtshof wordt niet aanvaard. De Conventie van Genève wordt niet toegepast. Nucleaire verdragen worden niet aanvaard. Tenzij het in hun kraam past, betalen ze hun schulden aan de VN niet af. Het Kinderrechtenverdrag is niet erkend. Mijnheer de eerste minister, hoe is het mogelijk dat een wereldmacht als de VS de bescherming tegen misbruik van kinderen niet wil erkennen! Hoe kan het dat de VS weigert het verdrag over de anti-persoonsmijnen te ondertekenen, een punt waarmee ons land terecht zo fors mee gescoord heeft? Onlangs heb ik Noord-Irak bezocht. Ik heb er kinderen ontmoet die door anti-persoonsmijnen gekwetst waren. Daar moet de heer Bush eens een bezoekje brengen! Dan zou hij kunnen zien wat de resultaten zijn van het veiligstellen van de economische belangen. Het zien van dat leed kan hem misschien helpen begrijpen wat hij in dat land aanricht. Dat hij daar eens aan denkt als hij in de toekomst in het licht van de camera's nog eens een grote show opvoert, het liefst begeleid door een aantal geestelijke leiders. Dan zou hij misschien weten waarvoor hij eigenlijk moet bidden. Wat de Verenigde Staten in Irak doet is "eigen volk eerst" op wereldschaal. Dit is niet de morele grootmacht waarachter wij Belgen ons kunnen scharen. Onmogelijk!

Mijn vijfde punt - en ik heb het echt zeer kort gehouden, mijnheer de voorzitter - gaat over de Ontwikkelingssamenwerking. De 0,7% wordt ons nu eindelijk beloofd. Ik kan u een kast vol verklaringen bezorgen, waarin wordt gezegd wanneer dit percentage eindelijk zou worden ingevoerd en dat het er uiteindelijk ging van komen. Vergeten wij toch niet dat het om een minimum gaat, een minimum minimorum, dat op ons totaal budget slechts snoepjes vertegenwoordigt. Ik ben heel blij met wat ik u heb horen verklaren over deze materie. Ik hoop dat er

eindelijk werk van wordt gemaakt.

Deze vijf zeer concrete vragen dateren reeds van 1 oktober, mijnheer de eerste minister, maar zij blijven actueel. Ik zou u willen vragen om deze dossiers hard te maken, want u begrijpt ook in welk stadium van de legislatuur wij nu zitten. Als ik u hoor zeggen dat dit alles nogmaals in Gent, in december, zal worden geïmplementeerd, dan weet u ook dat wij daar op het terrein misschien minder van zullen kunnen verwachten dan wij hadden gehoopt.

Ik heb het, mijnheer de voorzitter, zo kort mogelijk gehouden, maar ik dacht dat ik duidelijk was.

01.08 De voorzitter: Ik spreek mij niet over de inhoud uit, maar over de tijd, en die hebt u gerespecteerd.

01.09 Jacques Lefevre (PSC): Monsieur le président, monsieur le premier ministre, je suis plein d'admiration pour votre générosité, car je crois qu'il est utile qu'au sein du parlement également, il y ait des gens généreux.

En survol, les différents points que vous avez soulevés appellent les remarques suivantes. Le forum politique pourrait être utile, mais certainement insuffisant. La remise des dettes, je l'applaudis des deux mains. Dans la réalisation de l'ordre du jour de Doha, je vous suis tout à fait lorsque vous dites qu'il faut arrêter le dumping de nos pays du Nord sur les marchandises du Sud. Vous dites que dans la déclaration de Laeken, on a inscrit pour la première fois la nécessité d'augmenter l'aide aux pays en voie de développement à 0,7% du PIB. Parlementaire depuis dix ans, cela fait dix ans que j'entends dire cela. C'est aussi une belle preuve de générosité, et tant mieux.

La mondialisation, en soi, comme phénomène objectif, constitue une évolution heureuse dans la mesure où elle nous interpelle – j'en veux pour preuve le présent débat ou celui que vous avez organisé à Gand – où elle facilite le rapprochement entre les peuples, où elle conduit à l'espoir d'une société mondiale, où finalement elle rend plus impérative l'exigence éthique d'une non-discrimination.

A mon sens, la mondialisation devient dangereuse lorsqu'elle est une idéologie totalitaire, un projet politico-économique, une pensée unique, qui se présente comme un processus inéluctable qui n'est plus maîtrisé et maîtrisable, ni par les Etats, ni par les associations, ni par les citoyens.

Le Français Nicolas Guyot dans "Les enjeux de la mondialisation" dit que "la mondialisation est utilisée pour légitimer ou délégitimer des décisions à caractère politique". D'une part, on nous présente la mondialisation comme une opportunité à saisir, dont les seuls perdants seraient ceux qui ne voudraient pas s'y adapter. D'autre part, on présente les risques que la mondialisation fait courir aux individus, rassemblés en Etats, d'exercer un contrôle souverain et démocratique sur leur destin.

Ce qui est sûr, c'est que la mondialisation pose le problème du contrôle démocratique. Viviane Forrester – que certains n'aiment pas – nous dit que "nous ne vivons pas sous l'emprise fatale de la mondialisation, mais sous le joug d'un régime politique unique et

01.05 Jacques Lefevre (PSC): Ik vind dat het betoog van de heer Willems van grootmoedigheid getuigt en het verheugt mij dat er parlementsleden zijn zoals hij. Ik ben het eens met wat de eerste minister zegt. De veelbesproken 0,7 procent van het BBP is al meer dan tien jaar aan de orde!

Men moet die doelstelling halen. Net als elke verandering boezemt de mondialisering angst in. Objectief gezien vormt zij weliswaar een gunstige evolutie omdat zij de toenadering tussen de volkeren vergemakkelijkt. Zij wordt echter gevaarlijk wanneer zij een totalitaire ideologie wordt. In zijn boek *Les enjeux de la mondialisation* stelt Nicolas Guilot dat de mondialisering wordt aangewend om de beslissingen van politieke aard te legitimeren of te delegitimeren. Wat zeker is, is dat zij het probleem van de democratische controle doet rijzen.

Viviane Forrester poogt in *Une étrange dictature* aan te tonen dat het niet de economie is die de politiek in haar greep houdt maar die politiek met totalitaire inslag die de economie vernietigt ten voordele van de speculatie. Zij voegt er nog aan toe: louter ten voordele van het winstbejag, en onverzoeikbaar met de werkgelegenheid.

De mondialisering verstoort de

planétaire inavoué, l'ultralibéralisme qui gère la mondialisation et l'exploite au détriment du plus grand nombre. Cette dictature sans dictateur n'aspire pas à prendre le pouvoir, mais à avoir tout pouvoir sur ceux qui le détiennent". Elle tente ainsi de démontrer que ce n'est pas l'économie qui a la mainmise sur le politique et que c'est cette politique à vocation totalitaire qui détruit l'économie au profit de la spéculation. Et elle ajoute: "au profit du seul profit, devenu incompatible avec l'emploi."

Il est vrai que la mondialisation dérange l'ordre établi. Il est vrai que la mondialisation des marchés financiers, animés par des opérateurs privés, a montré qu'elle était capable de déstabiliser des Etats. Je pense à la crise de la livre sterling en 1992, à la crise du Sud-Est asiatique en 1997, à ce qui se passe en Argentine aujourd'hui.

Cela pose la question de la puissance publique et de la place de l'Etat dans une économie globalisée. Lorsque Renault décide de fermer son usine à Vilvoorde, lorsque Marks & Spencer décide de fermer ses magasins, alors que ces entreprises faisaient des bénéfices, on comprend la colère des travailleurs, qui se rebellent contre l'injustice de cette mondialisation qui consiste à assurer de plus grands profits aux actionnaires. "Cela veut dire", dit René Passet, "en termes clairs, que des hommes se permettent, à seule fin d'accroître leur patrimoine financier (c'est-à-dire un patrimoine qui leur vient en dormant), d'en jeter d'autres dans la rue, de les priver de leur gagne-pain ou de plonger leur famille dans la misère." Dans les deux cas que j'ai cités plus haut, on a en effet pu constater l'impuissance de l'Etat.

Ce qui est en cause, c'est la volonté du monde des affaires, pas des indépendants ou des PME, mais des entreprises multi- ou transnationales et de la haute finance, relayée par les gouvernements occidentaux, de confier à l'initiative privée, c'est-à-dire à des intérêts particuliers, le respect de l'intérêt général et des droits fondamentaux, comme l'alimentation, la santé, l'éducation, la sécurité, l'eau, un environnement de qualité, etc.

Cette volonté s'appuie sur une défense intransigeante du droit de propriété sans limite et sur le libre-échange intégral, qui veut tout marchandiser, présenté comme la condition exclusive de la croissance et du développement. L'OMC en est le symbole.

Jean-Marie Guéhenno note, dans un récent livre, que "le développement d'un marché global ne crée pas une communauté politique globale. Une des faiblesses de la démocratie face à la mondialisation est la désintermédiation politique". Exprimée autrement, la question fondamentale est celle des inégalités que creuse la mondialisation en l'absence d'une régulation politique qui devrait assurer l'équité.

Une telle régulation peut-elle être prise en charge par l'Etat souverain, comme ce fut le cas jusque pratiquement la fin du XXème siècle? La réponse est claire. Non! Parce que l'explosion des échanges, la multiplication des flux et des réseaux, soit contournent nos structures étatiques, soit les déstabilisent. Même les Etats relativement puissants, qui jouent un rôle notable dans l'économie mondiale, tels la France, le Royaume-Uni, l'Allemagne, auraient du mal à assumer la prise en charge des intérêts de leur population respective, si chacun d'eux cherchait à le faire isolément. J'approuve pleinement vos

gevestigde orde. Hierbij rijst de vraag naar de macht en de rol van de overheid in een geglobaliseerde economie. Bij Renault-Vilvoorde en Marks & Spencer bleek hoe mensen zich veroorloven anderen op straat te zetten enkel en alleen om hun financieel patrimonium, dat ze *slapend* verwerven, uit te breiden.

Waar het hier om gaat is het voornemen van de transnationale maatschappijen en de haute finance, hierin gesterkt door de Westerse regeringen, om het respect voor het algemeen belang en de grondrechten aan particulieren toe te vertrouwen. Dit voornemen is gefundeerd op een onvoorwaardelijke verdediging van het onbeperkt eigendomsrecht en dito vrijhandel. De WHO is daarvan het symbool.

Zoals Jean-Marie Guéhenno in *L'avenir de la liberté* onderstreept, is het fundamentele probleem de toenemende ongelijkheid waar de mondialisering toe leidt bij gebrek aan een politieke regulering die billijkheid waarborgt.

Zelfs de relatief machtige staten zouden de belangen van hun respectieve bevolkingen moeilijk kunnen verdedigen, als zij dit individueel zouden trachten te doen. Betekent dit dat er nood is aan nieuwe structuren? Ik meen van niet. Wij moeten veeleer het evenwicht tussen de bestaande instellingen herstellen: de Wereldbank, het IMF en de WHO mogen niet machtiger zijn dan de internationale arbeids- en gezondheidsorganisaties. De Verenigde Naties zouden de bevoegdheid kunnen krijgen na te gaan of de door deze instellingen aangenomen bepalingen conform met de Universele Verklaring van de Rechten van de mens zijn. De rol van de internationale financiële instellingen, die een stabiliserende invloed op de markten hebben, dient te worden versterkt. Om de toekomstige globale

propos lorsque vous prônez l'adoption d'un point de vue au moins européen.

Dès lors, la conclusion qui s'impose est la suivante: l'ordre mondial dans lequel nous vivons est un système ouvert, dont la régulation s'avère indispensable, mais dont cette même régulation ne passe plus nécessairement par l'Etat pour être efficace. Faut-il pour autant créer de nouvelles structures? A mon sens, je ne le pense pas. Assez d'organisations internationales existent déjà, suffisamment d'instances multilatérales ont été créées par le passé, existent toujours, et pourraient fournir un travail remarquable, à condition d'être animées d'un esprit adéquat et que leur architecture soit repensée.

Il importe, par exemple, de rééquilibrer le poids des institutions existantes en partant du principe selon lequel les institutions économiques (BM, FMI, OMC) ne doivent pas prévaloir sur les organisations internationales du travail et de la santé. On pourrait également imaginer que les Nations unies exercent un contrôle sur la conformité des dispositions adoptées au sein de ces institutions avec la Déclaration universelle des droits de l'homme.

Quant au rôle des institutions financières internationales, en tant qu'élément stabilisateur des marchés, il doit être renforcé, mais en améliorant leur capacité de contrôle des flux des capitaux et leur capacité de coordonner l'action des gouvernements et des banques centrales.

Les défis globaux qui nous attendent n'exigent pas de nous que nous élaborions des théories ou des constructions brillantes, ils commandent plutôt que nous osions prendre des décisions simples mais courageuses. Du bon sens moral plutôt que de la fantaisie académique, fût-elle de haute tenue, voilà la qualité qu'il importe de développer!

L'Organisation mondiale du commerce existe? Fort bien et tant mieux! Mais pourquoi cette organisation ne fonctionne-t-elle pas de manière transparente, notamment en ce qui concerne l'organe de résolution des différends? Pourquoi, par exemple, avant d'envisager la mise sur pied de nouvelles structures, ne pas commencer par réformer cette carence dans son fonctionnement?

Des paradis fiscaux existent? C'est inacceptable! Ils sont nuisibles. Leur existence favorise le développement de la criminalité organisée, de la spéculation, du recyclage d'argent sale. Pourquoi tolérons-nous leur existence au sein même de l'Union européenne? La suppression du secret bancaire au Grand-Duché du Luxembourg et dans les îles anglo-normandes n'exige que du bon sens et du courage politique. Ceci m'amène sans transition à aborder le problème de l'endettement des pays les moins avancés.

En ce qui concerne cette dette, il me semble que les pays riches devraient pouvoir s'engager à en assurer le service. Cette prise en charge, qui équivaldrait à une suppression de fait, devrait être assortie de conditions. Ainsi, les pays bénéficiaires de l'annulation devraient consacrer de manière prioritaire les capitaux dégagés à des secteurs comme l'éducation, la santé et l'agriculture.

uitdagingen aan te kunnen moeten er eenvoudige maar moedige beslissingen worden genomen, ingegeven door het moreel gezond verstand.

De Wereldhandelsorganisatie werkt niet altijd op een transparante manier, inzonderheid op het stuk van het beslechten van geschillen, en daar moet wat aan gedaan worden.

Belastingparadijzen werken de proliferatie van de georganiseerde misdaad, speculatie en het witwassen van misdaadgeld in de hand, en moeten dus aangepakt worden. Om het bankgeheim in het Groothertogdom Luxemburg en op de Kanaaleilanden af te schaffen, is alleen maar wat gezond verstand en politieke moed nodig.

De rijke landen zouden zich er ook toe kunnen verbinden om onder bepaalde voorwaarden de rente- en schuldaflossing voor de minst ontwikkelde landen op zich te nemen. Landen die mogen rekenen op een kwijtschelding van schulden, zouden het aldus vrijgekomen kapitaal prioritair kunnen besteden aan onderwijs, gezondheidszorg en landbouw. Bij grote geldcrisissen zou het IMF het enige orgaan moeten zijn dat overheidskredieten kan toestaan. Er zou een soort Tobin-taks geheven kunnen worden om een systeem van giften te financieren, op voorwaarde dat de mensenrechten worden gerespecteerd, dat er geïnvesteerd wordt in het arbeidspotentieel en dat een en ander als een goed huisvader wordt beheerd. Op die manier zou de ontwikkelingshulp op een goede manier kunnen worden georganiseerd.

De huidige globalisering kan dus zeker binnen de bestaande internationale instellingen worden beheerd, als de onderscheiden actoren de nodige politieke moed aan de dag leggen, steunend op

Ces quelques propositions doivent nous convaincre que la globalisation, telle que nous la connaissons aujourd'hui, est gérable au sein des instances internationales existantes, à condition que les différents acteurs fassent preuve d'une audace politique qui soit fondée sur une conscience morale forte et sur la recherche de l'équité.

Pour conclure et résumer, je dirai qu'à mon sens, les voies pour une autre mondialisation passent nécessairement par le retour d'une politique (et donc de l'éthique et de la référence à des valeurs) dans les lois du marché. Elles passent aussi par une nouvelle coopération entre entités déjà existantes, en tant que mode d'action collectif. Elles passent encore par un dialogue constant avec les ONG et les associations. A ce sujet, il me semble opportun de saluer l'initiative du secrétaire général des Nations unies qui, sous la dénomination de *Global Compact*, vise à créer un partenariat entre l'ONU, des entreprises multinationales, l'OIT et Amnesty International, pour renforcer la coopération dans des domaines comme les normes du travail, l'environnement et les droits de l'homme. Elles passent enfin par une volonté réelle de redistribution des richesses.

La redistribution des richesses, la recherche de l'équité dans les rapports entre le Nord et le Sud sont peut-être utopiques. Mais tendre vers l'utopie pour fonder sa politique à l'ère de la mondialisation, c'est au moins refuser que le monde soit privé de sens.

Evidemment, ce n'est pas en quelques minutes que nous pouvons débattre de tous les aspects de la mondialisation. Bien sûr, je n'ai pas abordé des sujets comme le rôle de la société civile et le déficit démocratique, mais nous pourrions en discuter dans les semaines et les mois à venir.

01.10 Le président: Il est évident qu'il s'agit ici d'un grand débat d'introduction.

01.11 Herman Van Rompuy (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de eerste minister, mijn uiteenzetting zal heel algemeen zijn. Ik hoop dat we later goede afspraken kunnen maken om tot meer operationele concepten te komen.

Het mondiaal debat over het mondialisme of de globalisering is het eerste grote debat van deze eeuw. Het is kenmerkend dat het debat over de globalisering wereldwijd wordt gevoerd. Het verschijnsel globalisering is, in een dubbel opzicht, zeker niet nieuw. Of iets nu nieuw is of niet, is voor mij nooit een criterium geweest, en is dus zeker niet relevant. Is stel echter vast dat het niet nieuw is. De globalisering bestond immers al in de internationalisering van het politieke en economische leven. Die evolutie is natuurlijk al minstens vijftig jaar bezig. Die evolutie naar internationalisering is er gekomen als verzet tegen het protectionisme van de jaren '30. Vergeet niet dat in de jaren '30 de globale wereldhandel met 60% inkromp en dat we pas in 1967 terug op het niveau van de wereldhandel van 1929 zijn gekomen. Er heeft dus een hiaat bestaan in het internationale handelsverkeer. Niemand wou en wil terug naar het beroemde woord van Stephan Zweig: de wereld van gisteren, le monde d'hier. Dat was ook de bron van de stichting van de Verenigde Naties en – wat later – van de Europese Gemeenschap. Het vrijmaken van het verkeer van goederen, mensen, kapitalen en diensten – met de onvolmaaktheden

een onwrikbaar moreel besef en het streven naar gelijkheid.

Het utopische ijveren voor een herverdeling van de rijkdommen en een billijke verhouding tussen Noord en Zuid is op zijn minst een verwerpen van de zinloosheid van de wereld.

Ten slotte moeten er ook andere problemen ter tafel komen, zoals de rol van het maatschappelijk middenveld en het democratische deficit.

01.11 Herman Van Rompuy (CD&V): Le débat sur la mondialisation organisé à l'échelle planétaire est le premier grand débat du siècle. La mondialisation ne constitue pas un événement nouveau mais s'inscrit dans l'évolution vers une internationalisation en réaction au protectionnisme des années trente. Personne ne souhaite remonter le temps.

Comme l'a indiqué à juste titre le premier ministre, les pays qui se sont ouverts les uns aux autres ont connu la croissance la plus forte. Cette ouverture a permis d'accroître les richesses et de pacifier instantanément ces régions. L'idée de la mondialisation a vu le jour lorsque l'économie de marché a étendu

van dien, want de markteconomie brengt altijd onevenwicht, instabiliteit en ongelijkheid voort, zeker op de korte termijn – heeft een revolutionaire invloed gehad op de hele wereld.

Ik ben het met de premier eens dat de landen die zich onderling openstelden economisch het sterkst groeiden. Zij konden en kunnen een sterk sociaal stelsel opbouwen als ze het wensten, en vormden een aantrekkingspool voor mensen, investeringen en politieke systemen. Die interdependentie, de onderlinge vervlechting van economieën, was bovendien – laten we dat niet vergeten – een factor van vrede. Bovendien verzwakt de welvaart bij de bevolking de bereidheid tot oorlogsvoering. Als er welvaart is, bestaat er een grotere kans op democratie en een grotere kans op vrede. De internationalisering werd eigenlijk pas globalisering met de overwinning van de markteconomie, na de val van de Muur van Berlijn. Dus de idee van globalisering is feitelijk pas ontstaan toen de markteconomie dominerend werd in de wereld; zo dominerend dat de Chinese Volksrepubliek vandaag eigenlijk in de ban van de markteconomie is. Het land noemt zich nog communistisch en is op dit ogenblik toegetreten tot de Wereldhandelsorganisatie, zodat het nog meer zal worden ingeschakeld in die globalisering.

Welnu, de markteconomie verhoogt aanzienlijk de kans op politieke democratie, zoals ik daarnet heb gezegd. Het aantal democratieën in de Verenigde Naties is de jongste twintig jaar dan ook spectaculair toegenomen. Denk maar aan Latijns-Amerika: in de jaren '60, tot diep in de jaren '70, was er daar haast geen enkel land dat een democratie kende; nu, ondanks de interne onvolkomenheden, zijn vrijwel alle Latijns-Amerikaanse landen, op Cuba na, politieke democratieën.

De globalisering ging ook verder dan de louter internationalisering doordat de media op wereldschaal gingen werken. Het hoogtepunt is het wereldwijde web, het internet. Die internationalisering van de media in het algemeen heeft de rijkdom van het westen niet alleen getoond aan Oost-Europa in de jaren '70 en '80, maar ook aan de Arabische wereld en andere ontwikkelingslanden. Met name in Oost-Europa heeft het een kolossaal imitatie- en meesleepeffect teweeggebracht. Zonder de rol van de internationale media zou het communisme nooit in elkaar zijn gestort, omdat men zag wat er aan de overkant van de Muur gebeurde. De Fluwelen en andere revoluties hebben daar hun oorsprong.

Zonder die exposure van de rijkdom van het Westen, zouden niet die grote frustraties in de Arabische wereld zijn gegroeid met andere reacties, niet van imitatie maar van fundamentalisme. Zonder die exposure door de media zouden wij ook niet de migratie hebben gekend vanuit een aantal Aziatische en Afrikaanse landen naar Europa, met alle problemen voor de interne samenhang van onze samenleving. De globalisering is de internationalisering plus de dominantie van de markteconomie en plus het op een globale schaal werken van de media.

Een tweede punt in het debat over de globalisering is niet zo nieuw, want veel van de huidige kritiek op de multinationale bedrijven, op het monopoliekapitalisme en op de ongelijke wereldhandel, klinkt mij als 20-jarige in het jaar 1968 zeer fris in de oren. Mijn oud-professor economie zit trouwens naast mij. Hij heeft mij dat allemaal niet geleerd; ik heb heel veel zelf moeten ondervinden.

son hégémonie sur le monde. Cette doctrine augmente sensiblement les chances de démocratie politique. La quasi totalité des pays d'Amérique latine, à l'exception de Cuba, ont rompu avec leur passé et sont aujourd'hui devenus des démocraties politiques.

Les médias se sont également internationalisés, ce qui a fait connaître les richesses de l'Occident. La volonté d'imiter l'Occident a entraîné l'effondrement du communisme en Europe de l'Est. L'exposition des richesses de l'Occident dans les médias s'est soldée par la montée de l'intégrisme dans des pays arabes.

Le débat relatif à la mondialisation n'est pas nouveau: il présente des similitudes avec mai 68, qui critiquait déjà l'internationalisation de l'économie et les multinationales.

01.12 De voorzitter: De leerling heeft het blijkbaar goed gedaan.

01.13 Herman Van Rompuy (CD&V): De overwinning van de markt heeft de kritiek op het kapitalisme doen verstommen, maar de laatste 10 jaar is de kritiek onder een andere vorm aan het terugkomen.

Een derde punt neemt iets meer tijd in beslag en gaat over het succesverhaal dat de globalisering eigenlijk is geworden, met alle bijhorende nadelen. Dat soort van verschijnselen roept, wanneer het een succesverhaal wordt, steeds tegenkanten en kritiek op, zeker als de winnaar van de globalisering, de markteconomie, haast een monopolie heeft gekregen op de economische ordening. Een succesverhaal is nooit volledig, zeker de markteconomie maakt slachtoffers, aangezien ze verloopt via het proces van creatieve destructie, zoals de Oostenrijkse econoom Schubert het noemde. Oude activiteiten verdwijnen en nieuwe activiteiten verschijnen op de puinhoop ervan. De markteconomie, dat via het proces van creatieve destructie verloopt, veroorzaakt onevenwichten, instabiliteit en ongelijkheden. Het gaat vandaag dus om de kritiek op de huidige vorm van globalisering. Haast niemand pleit nog voor een terugkeer naar het protectionisme – uit de jaren 1930 weten wij wat dit allemaal met zich heeft gebracht – of de dwangeconomie. Ik kan niet aannemen dat iemand ideologisch zo verdwaasd zou zijn, dat hij in die richting zou meestappen. Ik neem aan dat zulks niet aan de orde is. In wezen gaat het dus om correcties aan te brengen aan de huidige globalisering. Het zijn correcties in hun diverse aspecten: economisch, sociaal, ecologisch, financieel en cultureel. Ook die benadering is niet nieuw, aangezien deze correcties in West-Europa, bijvoorbeeld in de nationale staten, werden doorgevoerd. Een begrip dat de hele lading van correcties dekt is het begrip sociale markteconomie, een begrip dat in mijn politieke familie al 50 jaar oud is. De kunst zal er trouwens in bestaan om het Rijnlandmodel, dat wij hebben tot stand gebracht, tot een wereldmodel om te vormen. De vrije markt mag niet ontaarden in een wild kapitalisme, een overheersing van het speculatieve of maffieuze een ondergang van het noodlot van de wet van de relatieve verarming en de relatieve verrijking. De vrije markt kan ook niet worden opgelost in oligopolisme of monopolisme. Tegenover die markt moet een sterke overheid of een sterke overheidsinstelling staan. Er zijn er vandaag enkele, maar nog steeds onvoldoende: de Internationale Arbeidersorganisatie, het Internationaal Gerechtshof in wording, enzovoort. Er is nood aan sterke overheidsinstellingen of internationale instellingen die niet worden gedomineerd door enkelen. Een sterke overheid is daarom nog geen rijke overheid. Het moet een overheid zijn die dwingend of zelfs sanctionerend kan optreden op een veel ruimer vlak dan het nationale.

Die internationale of supranationale overheid heeft dus minstens een politieke en herverdelende of een marktordenende rol. Tegenover multinationale ondernemingen moeten ook – en dat is een ander woord van een groot economist, John Kenneth Galbraith – contrasterende machtsposities staan. Hij bedoelde dat meer op het nationale vlak, maar we kunnen dat idee uitbreiden tot het internationale vlak, via participatie van werknemers of via internationaal sociaal overleg.

Een vierde punt handelt over de Europese Unie. De Europese Unie is

01.13 Herman Van Rompuy (CD&V): La mondialisation est une *success story*, ce qui induit toujours des réactions négatives. Les anciennes activités disparaissent alors qu'apparaissent sur leurs ruines de nouvelles activités. C'est ce que l'on appelle la destruction créative. Ceux qui critiquent aujourd'hui la mondialisation ne demandent pas d'en revenir au protectionnisme ni à une économie coercitive mais souhaitent apporter des correctifs sociaux, écologiques et culturels à la mondialisation. Ce processus existe pourtant déjà sous la forme de notre économie sociale de marché. Je plaide, dès lors, pour la mondialisation de notre modèle rhénan éprouvé. Le libre échange ne doit pas dégénérer en capitalisme sauvage, il doit être bridé par des institutions internationales fortes qui régulent le marché et sont capables d'imposer des sanctions.

L'Union européenne constitue un élément du mouvement de globalisation et donc aussi de son organisation. Cette dernière est nécessaire notamment pour annuler l'effet de la spéculation monétaire. Qu'avons-nous fait d'autre en introduisant l'euro? En Europe, le droit de faire la guerre et celui de battre monnaie - deux symboles séculaires de la souveraineté - ont été transmis à d'autres institutions supranationales. Outre l'unité monétaire, un marché interne a été créé en Europe. Le monde devrait ainsi devenir une sorte de confédération de zones régionales et monétaires.

L'Union européenne a une tâche particulière à remplir dans le monde: nous devons devenir l'allié des pays pauvres, afin que ces derniers puissent à leur tour devenir celui de la liberté. Nous sommes déjà actifs à cet égard et

een deel van die globaliserende beweging en van de ordening daarvan. Andere delen in de wereld kunnen hieraan een voorbeeld nemen, bijvoorbeeld inzake monetaire eenmaking. Men spreekt over de strijd tegen het speculatief kapitaal, maar bij de euro hebben we de speculatie tussen 11, 12 en hopelijk in de toekomst meer munten uitgeschakeld. Dat is een lang en moeizaam proces geweest. Sommigen onder ons hebben dat van bij de start meegemaakt. Het is eigenlijk een totaal revolutionaire gedachte. Soevereine staten gaven het symbool van de soevereiniteit, met name het recht van de prins om geld te slaan, op. Er waren maar twee grote privileges van de vorst, van de "Principe": het recht van munt te slaan en het recht om oorlog te voeren. Gesteld dat we daar ooit ambities voor hebben gehad, hebben wij het recht op oorlogsvoering reeds lang afgestaan aan andere organisaties: de NAVO, de West-Europese Unie en zelfs de Europese Unie. Ook het recht om munt te slaan is nu ook overgedragen aan de Europese Unie. De symbolen van de soevereiniteit van enkele honderden jaren geleden zijn verdwenen. Ik denk dat het verdrag van Maastricht op dat vlak een historische stap was.

In Europa hebben we dus die speculatieve bewegingen weggewerkt en we hebben ook een open interne markt gecreëerd, zonder douanerechten, zonder gebods- en verbodsbepalingen en nu ook zonder monetaire schommelingen. Op die wijze groeit de ordening op wereldvlak van onderuit, in plaats van de sturing te verwachten van een onhaalbare wereldregering. De wereld kan een soort van confederatie worden van regionale, monetaire en economische zones. Ik gebruik het woord "confederatie" hier bijzonder provocatief en om anderen niet op slechte gedachten te brengen.

De Europese Unie heeft daarenboven een bijzondere taak in de wereld. Ik zal hier even mezelf citeren, van 35 jaar geleden – u weet dat ik altijd slachtoffer ben geweest van mijn bescheidenheid: "Europa moet de bondgenoot van de armen worden, opdat de armen de bondgenoot van de vrijheden zouden kunnen worden". Ik vind dat nog altijd een geslaagde uitspraak. Wij zouden de eerste niet-imperialistische grote mogendheid uit de geschiedenis moeten kunnen worden. Dat geeft de Unie een bijzondere rol inzake het vrijmaken van de wereldhandel, inzake ontwikkelingssamenwerking en de verdediging van de politieke democratie en de mensenrechten. Wij presteren reeds op dat vlak. Wij vingen zo de oude communistische en fascistische regimes in Oost- en Zuid-Europa op. We hebben ze verankerd in de politieke democratie en we zullen ze nu verankeren in ons model. Dat konden en kunnen ze niet op eigen kracht. Dat kunnen ze alleen doen als ze kunnen rekenen op de huidige vijftien landen. We doen zelfs meer dan anderen, bijvoorbeeld op het budgettaire vlak. Wij doen de grootste budgettaire inspanningen in het Midden-Oosten, maar zonder de politieke invloed te hebben waar we via onze geldelijke inbreng eigenlijk recht op zouden kunnen hebben.

Binnen die globale rol heeft de Unie een bijzondere rol in Afrika, voornamelijk in de sub-Sahara, dat wegzinkt, niet zozeer door de globalisering, maar omdat het er niet aan deelneemt, voor een groot stuk door interne problemen. Het zou een foute voorstelling van zaken zijn alle mondiale problemen te wijten aan de uitwassen van de globalisering. De globalisering mag geen alibi zijn voor het ontlopen van de eigen verantwoordelijkheid van de landen. Maar de individuele

nous faisons souvent plus que d'autres. Ainsi, nous consentons le plus gros effort budgétaire au Moyen-Orient.

La globalisation ne doit toutefois pas devenir un alibi pour fuir ses propres responsabilités. Nous ne pouvons pas tout mettre sur le compte de la globalisation ou des régimes qui fonctionnent mal. Individuellement, l'Africain n'y peut rien si ses dirigeants sont des idiots.

L'Union européenne doit soutenir les régimes favorables au progrès. Les pays riches doivent choisir avec précaution les régimes qu'ils décident de soutenir afin de ne pas regretter cette aide par la suite.

L'ouverture des frontières commerciales a sans aucun doute entraîné un accroissement de la richesse dans les pays en voie de développement même si des différences internes importantes demeurent toujours.

Afin de donner plus de chances de réussite au prochain sommet de l'Organisation mondiale du commerce, l'UE doit prouver qu'elle tient compte des préoccupations écologiques et sociales dans sa politique économique.

Les importants flux migratoires non contrôlés inquiètent la population et cette situation comporte des risques.

Sans doute faut-il donner une nouvelle image au G8, tout comme au FMI, qui bien qu'ayant beaucoup de mérites, adopte parfois un comportement directement inspiré de l'économie de marché.

Les événements du onze septembre n'ont heureusement pas généré une situation d'isolationnisme, au contraire, les Etats-Unis ont pris conscience du

Afrikaan heeft er natuurlijk geen boodschap aan dat zijn leiders idioten of bandieten zijn. De Unie moet de regimes steunen die een perspectief op vooruitgang hebben. De Unie moet er derhalve over waken dat landen ingeschakeld worden in de globalisering en dat die globalisering evenwichtiger en eerlijker verloopt.

De volgende Wereldhandelsconferentie biedt een uitstekende gelegenheid om de globalisering evenwichtiger en eerlijker te laten verlopen. De Unie treedt in deze conferentie op als één handelsblok en wij spreken er met één stem, wat sedert de jaren zestig een verworvenheid is, ten tijde dus van het Europa van de Zes. De opening van de handelsgrenzen heeft in elk geval bijgedragen tot de algemene en gemiddeld absolute verhoging van de welvaart van de ontwikkelingslanden en zij heeft er ook toe bijgedragen dat relatief minder mensen onder de absolute armoedegrens leven. De ontwikkelingslanden wacht natuurlijk dezelfde opgave op het vlak van absolute en relatieve inkomensverschillen.

Natuurlijk heeft de Unie ook haar eigen belangen en wij mogen dat ook niet uit het oog verliezen, want als wij de band met de publieke opinie verliezen, dan zijn wij niet sterk genoeg om genereus te zijn naar de anderen toe. Wij kunnen dus niet alles ineens verwezenlijken wanneer het gaat om eigen belangen. Onze sociale bescherming en milieuzorg kunnen wij niet zomaar aan de wetten van de vrije markt opofferen. Inzake milieu doen wij trouwens nog te weinig. Wij hebben sectoren die zeer kwetsbaar zijn, zoals de landbouw, die wij met zorg en in alle rijke landen tegelijk moeten liberaliseren.

Wij moeten dus van de komende Wereldhandelsconferentie een succes maken. Er is vooruitgang in zicht en ik deel de mening van diegenen die daarstraks gezegd hebben dat de agenda wel perspectieven biedt. Gelukkig heeft men in Doha niet geluisterd naar de verkrampten die op een gegeven ogenblik geen nieuwe handelsronde wensten, waarbij ik mij altijd heb afgevraagd wat de zin daar eigenlijk van kon zijn.

Ten vijfde, de verschillen in economische ontwikkeling op wereldvlak zijn een oorzaak van ongeordende en illegale immigratie, die destabiliserend werkt op onze samenleving en die een flink deel van de bevolking zich laat afwenden van die wereld. Die tendensen zijn levensgevaarlijk voor onze samenleving. Zelfs de Europese gedachte verliest steun bij de bevolking, ook in Vlaanderen. Wij moeten zeer goed oog en oor hebben voor die ontwikkeling en er altijd voor zorgen dat onze bevolking mee wil gaan in die grote bewegingen, waarbij dikwijls veel offers, of beter, generositeit wordt gevraagd, maar die niet altijd volledig beantwoorden aan wat de bevolking op dat ogenblik tenminste bereid is te doen.

Men zal er wellicht niet in slagen de G8 af te schaffen. Er bestaat trouwens een G20, maar die functioneert niet echt. Men zal er niet in slagen de G8 af te schaffen, maar zij moet zich met nieuwe formules kunnen openen naar de rest van de wereld.

Grote internationale instellingen, zoals het Internationaal Monetair Fonds, hebben bijzondere verdiensten, zeker bij sommige grote internationale financiële crisissen – niet bij alle – en ik denk hierbij aan Mexico. Maar zij zijn soms ook de gevangenen van het economisme, van een louter markteconomische benadering bij hulpprogramma's

fait que la coopération internationale était le seul moyen de combattre le terrorisme. Reste à espérer que nous pourrions les convaincre du fait que cette coopération peut aussi s'appliquer à d'autres domaines, ce qui se traduirait par exemple par la reconnaissance du Traité de Kyoto ou par une attitude plus constructive lors du congrès de l'OMC.

La mondialisation ne peut être uniquement perçue sous l'angle du Tiers Monde. Ici aussi, la population rencontre des difficultés pour s'adapter aux évolutions rapides et nombreuses. La pensée et l'action mondialiste doivent donc être ancrées au niveau local.

Le problème majeur demeure la nécessité de la présence d'organisations internationales puissantes, capables de prendre des mesures concrètes afin de contrôler la mondialisation. Toujours est-il que nous devons continuer, au sein de ce Parlement également, à nous efforcer de résoudre des problèmes concrets, car quelques problèmes réglés ont plus de poids que beaucoup de grandes résolutions.

van individuele landen, omdat zij soms te laat komen met diagnoses en remedies en dan hals over kop moeten corrigeren.

Veel zou ook kunnen worden vermeden als de rijke wereld kieskeuriger was in de steun aan politieke regimes die roofbouw plegen op het land en waar de bevolking later de prijs moet betalen voor het herstel van de noodzakelijke economische orthodoxie.

Indien wij sommige landen niet zo dapper hadden gesteund, dan moesten wij achteraf niet zo hard economisch corrigeren.

De elfde september heeft ons niet in een nieuwe uitgave van het isolationisme gestort, wat nochtans kon worden gevreesd. De Verenigde Staten van Amerika hebben onmiddellijk ingezien dat het terrorisme enkel kon worden verslagen door een brede coalitie. Dat moet evenwel zo blijven en ik hoop dat dit inzicht ook voor de Verenigde Staten zal aanleiding geven tot een herziening van hun houding inzake het klimaatprotocol van Kyoto en tot een constructieve houding in de komende wereldhandelsonderhandelingen.

Ten zesde, de globalisering mag niet alleen worden bekeken in functie van de arme wereld. Dit klinkt choquerend, maar ook mensen hier hebben aanpassingsproblemen. De snelheid van de veranderingen op economisch, familiaal en maatschappelijk vlak verwekken ook hier onzekerheid en angst met de politieke gevolgen van dien. De commercialisering van alles, ook het meest waardevolle, vraagt om een culturele, morele, filosofische en religieuze tegenbeweging. Die correctie moet er dus niet alleen komen van de overheid of de politiek, maar van de mensen van het oude en het nieuwe middenveld. Globaal denken en handelen moet dus evenzeer lokaal verankerd worden.

Tot slot stelt de globalisering de vraag naar de ordening van de samenleving. Wij weten immers dat de maakbaarheid op regionaal of nationaal vlak relatief is, maar toch belangrijk, en dat de politiek niet de enige actor is in de samenleving. Het grote probleem is de operationalisering van tal van goede concepten in een complexe internationale context. De premier heeft in dat verband enkele oefeningen gedaan, maar het probleem is ook effectieve en democratische internationale instellingen en overheden sterker te maken zodat zij correctief kunnen optreden. Dat konden de nationale staten vroeger, maar de tegenhanger op internationaal vlak ontbreekt.

Dit lijkt mij een punt waar deze Kamer nuttig werk met een toegevoegde waarde zou kunnen leveren. Beter enkele bruikbare ideeën waarvoor wij kunnen vechten, dan een overspannen agenda die leidt tot hoge verwachtingen en grote frustraties en nieuwe vormen van extremisme. Hieraan moet het Parlement kunnen werken om zo een bijdrage te leveren op de nichemarkt die wij zelf hebben gekozen en bij te dragen tot een betere globalisering.

Président: Jacques Lefevre

Voorzitter: Jacques Lefevre

01.14 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, je propose cinq questions sur lesquelles les experts, qui seront désignés dans les prochains jours, pourront travailler. Il serait intéressant que nous puissions en débattre avec des représentants des syndicats et

01.14 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Inzake vrijhandel moeten wij de zaken eerlijk voorstellen: de rijke landen trekken

des associations avant de conclure nos travaux.

En préambule, je ferai une remarque: ayons le souci de l'honnêteté lorsque nous parlons de libre-échange. Nous savons que les pays riches consacrent chaque année 360 millions de dollars à la protection de leur agriculture et 450 millions de dollars à celle de leurs industries. Personnellement et en tant qu'écologiste, j'estime normal qu'au nom de la souveraineté alimentaire, on protège notre agriculture mais pas que l'on subsidie les exportations.

Le premier point se résume à évaluer l'impact de la globalisation économique. La mondialisation a des retombées qui poussent, de manière inégale, les riches et les pauvres, aussi bien les hommes que les femmes. Elle accroît les inégalités entre classes sociales, entre hommes et femmes, et accentue la pauvreté. Pour paraphraser un Français connu, c'est la fracture mondiale. Cette évaluation peut se faire à partir de l'impact des accords de l'Uruguay Round de 1994. C'est une des revendications que nous avons pour conditionner le lancement d'un nouveau round. Il faut savoir observer les faits et il faut donc pouvoir évaluer et déterminer l'impact de cette dizaine d'années de privatisation et de libéralisation des échanges et savoir qui en a profité, non pas seulement en termes de PNB par habitant ou par comparaison des balances des paiements par pays, mais aussi en termes d'impact sur différentes catégories de personnes.

Ces accords de l'Uruguay Round, signés à Marrakech, doivent être révisés car ils semblent déséquilibrés et reposaient sur deux pétitions de principes, que je récuse, à savoir la prééminence du droit de propriété sur tous les autres droits et le lien automatique entre libre-échange, croissance et développement. Il n'y a pas de lien automatique.

Je demande que ce premier point soit une évaluation à charge et à décharge des effets de la globalisation des marchés économiques et financiers sur la santé, l'éducation, la culture, l'environnement et la démocratie.

Le deuxième point à approfondir est la gouvernance mondiale, à savoir rendre à la puissance publique le pouvoir de réguler les marchés économiques et financiers. Que ce soit au niveau national ou supranational, des pouvoirs locaux et régionaux, la puissance publique a pour mission de permettre au citoyen de vivre en sécurité dans le cadre d'un Etat de droit sous un régime démocratique et de redistribuer les richesses. Ces missions incluent donc le pouvoir de régulation. C'est pourquoi l'idée d'une taxe sur la spéculation financière et sur les émissions de CO₂ est si importante. Ces taxes dépassent les frontières nationales ou régionales et les instruments de régulation ne sont actuellement pas adaptés à la nouvelle configuration mondialisée des marchés.

Monsieur le premier ministre, dans le cadre de votre proposition pour un nouveau G10, une régulation multipolaire est nécessaire. Elle doit, effectivement, être basée sur un réseau d'organisations régionales mais pas sur des organisations économiques comme le sont l'ALENA ou l'ASEAN. Les organisations régionales, avec lesquelles nous pourrions travailler pour avoir une véritable régulation mondiale, doivent émaner du politique, doivent être issues de la représentation démocratique. Elles doivent, pour être légales – si nous avançons

immensément 450 miljoen dollar uit voor de bescherming van hun industrie en 360 miljoen dollar voor die van hun landbouw, wat mij legitiem lijkt gelet op de voedselsoevereiniteit. Ik verzet me daarentegen tegen de subsidiëring van de handel. Ik stel voor dat de deskundigen zich over vijf vragen zouden buigen zodat wij vervolgens daarover met de vertegenwoordigers van vakbonden en verenigingen kunnen debatteren teneinde beter te begrijpen waar het bij de mondialisering van de economie om draait. Ook de weerslag van de economische globalisering, die de wetten van de vrije markt oplegt, en de macht van de financiële wereld op wereldvlak sedert de jaren '90 zouden moeten worden geëvalueerd. Wie profiteert van de privatiseringen en de vrijmaking van de handel en welke gevolgen heeft dat voor de verschillende bevolkingsgroepen? Wij wensen een omstandig antwoord op beide vragen. Ik verwerp het primaat van het eigendomsrecht op alle andere rechten en de link die automatisch wordt gelegd tussen vrijhandel, groei en ontwikkeling als basisprincipes van de akkoorden van de Uruguay Round van 1994.

Ik vraag dus een evaluatie à charge en à décharge van de effecten van de globalisering op gezondheid, opvoeding, cultuur, milieu en democratie. Dat effect lijkt over het geheel genomen negatiever te zijn geweest voor de vrouwen, die er armer op zijn geworden. Het is de taak van de nationale, supranationale, plaatselijke of regionale overheden om de veiligheid van de burgers en de democratie te vrijwaren en de rijkdommen te herverdelen. Daartoe moeten zij kunnen reguleren, met name door een belasting te heffen op grensoverschrijdende financiële speculatie of CO₂-uitstoot. Een meerpolige regulering, die stoelt op een netwerk van politieke

dans une architecture au sein de l'ONU ou ailleurs –, être légitimes. Pour être légitimes, elles doivent émaner d'une représentation démocratique et être capables de distinguer ce qui appartient au marché et ce qui ne peut en relever car tout ne peut être considéré comme une marchandise.

Je demande que nous approfondissions les propositions envisageables à partir des institutions existantes, au sein de l'ONU ou ailleurs, pour donner un véritable pouvoir de régulation à la puissance publique au niveau mondial.

Le troisième point est de sortir de l'Organisation mondiale du commerce des thèmes aussi cruciaux que l'éducation, la santé, la culture, les services publics, l'eau et l'agriculture. Ce sont des enjeux pour la survie et on ne peut pas faire de commerce à partir de la vie humaine, et j'aurais tendance à dire à partir de la vie tout simplement. Il reste suffisamment de champ pour le commerce et pour augmenter les chiffres du commerce mondial. Des conventions internationales existent qui reconnaissent le droit à l'éducation, à la santé, à la culture, à une alimentation saine et à l'eau potable. Cela implique des initiatives publiques et un pouvoir de régulation mais aussi de coercition – comme il existe l'organe de règlement au sein de l'OMC – mais qui permettent à ces matières d'échapper aux règles actuelles du commerce. La libéralisation dans ces matières est un obstacle au respect des droits humains.

Dans ce sens, la décision prise lors de la conférence ministérielle de l'OMC sur la réduction ou la libéralisation de barrières tarifaires et non tarifaires au service de l'environnement me semble très dangereuse car elle pourrait priver, par exemple, de l'accès à l'eau, qui est un droit humain fondamental. Il faut donc – je le répète – sortir l'éducation, la santé, la culture, le service public, l'eau et l'agriculture du champ de l'OMC. De plus, je souhaiterais que l'on puisse travailler sur la question du respect de ces droits fondamentaux.

Mon quatrième point a trait au contrôle parlementaire. Vous savez, monsieur le ministre, que la plupart des collègues présents ici se sont beaucoup investis dans la préparation et le suivi des conférences de Seattle et de Doha. Mais nous n'avons jamais eu le sentiment d'avoir un droit de contrôle. Je voudrais donc que l'on examine attentivement ce que pourrait être un contrôle parlementaire. En effet, dans la perspective de redonner à la puissance publique un rôle régulateur et d'organiser un monde multipolaire, le contrôle démocratique est essentiel. Il n'est pas question de laisser des représentants du gouvernement ou des experts décider dans une tour d'ivoire.

Pendant la dernière décennie, les organisations multilatérales et la coopération intergouvernementale ont augmenté de plus en plus leur pouvoir en matière de prise de décisions. Simultanément – je le regrette –, l'influence parlementaire sur la politique du commerce extérieur n'a cessé de diminuer.

Une des grandes critiques adressées à l'Union européenne – et cela s'est manifesté de manière pacifique à Bruxelles – est son manque de démocratie, notamment en matière de prises de position dans le domaine du commerce international. Il est vrai – M. Van Rompuy l'a dit – que l'on peut se réjouir qu'il y ait qu'une seule voix des Quinze et que la Commission, qui représente les quinze Etats sur la base

regionale organisations, zou een antwoord kunnen bieden op de nieuwe structuur van de wereldmarkten. Dat soort van wereldregering zal echter enkel als legitiem worden beschouwd als zij de emanatie is van de democratische vertegenwoordiging en als een onderscheid kan worden gemaakt tussen wat al of niet tot de markt behoort. Er moet dan ook een denkoefening worden gehouden over de hervormingen die kunnen worden overwogen, uitgaande van de bestaande instellingen of van andere organen die nog moeten worden opgericht, waardoor de overheid een echte reguleringsbevoegdheid zou krijgen. Krachtens internationale overeenkomsten heeft eenieder recht op opleiding, gezondheid, cultuur, een gezonde voeding en drinkbaar water, wat het bestaan impliceert van overheidsinitiatieven die over een reguleringsbevoegdheid en dwangmiddelen beschikken maar waarop de strenge concurrentieregels niet van toepassing zijn. Ik vind dan ook dat men zich moet verzetten tegen de privatisering van de diensten van openbaar nut, met name door ze uit het toepassingsgebied van de WHO te lichten. Bij onze werkzaamheden zouden wij moeten uitgaan van de eerbiediging van de grondrechten, die absolute voorrang moeten krijgen en door de handel niet in het gedrang mogen worden gebracht. Tevens moet de parlementaire controle worden gewaarborgd: het mag niet zo zijn dat vertegenwoordigers van de regeringen of experts de beslissingen nemen vanuit hun ivoren toren. De algemene tendens om de democratische controle en het medebeslissingsrecht terug te schroeven moet worden doorbroken. Welke controle wordt door het Europees Parlement en de nationale parlementen uitgeoefend met betrekking tot de

d'un mandat donné par le Conseil des ministres, nous représente dans les matières commerciales. Mais où est le contrôle du Parlement européen ou des parlements nationaux? Dans ce domaine, il me semble que la subsidiarité fait surtout le jeu des experts. Or les experts de la Commission ne sont ni le reflet de l'opinion public, ni des résultats électoraux. Il y a là un réel déficit démocratique. C'est un abandon de pouvoir, que la société civile n'accepte plus, et celle-ci demande aux parlementaires d'exercer leur rôle. Je souhaiterais donc que nos travaux s'orientent vers des propositions concrètes pour organiser un réel contrôle parlementaire sur les matières commerciales et financières afin d'assurer une souveraineté démocratique sur ces matières aux niveaux adéquats. Nous pouvons en débattre.

Cinquièmement, je voudrais enfin aborder la problématique de l'organisation citoyenne. Dans les rues, la société civile se plaint de ne pas être assez entendue des élites, même si, effectivement, certains font des efforts en ce sens.

Réconcilier l'Europe avec la société civile, c'est restaurer le dialogue qui menace à tout moment de se dissoudre.

Au lieu de mettre en concurrence la démocratie représentative et la démocratie participative, il faut plutôt en souligner la complémentarité. C'est pourquoi la participation des citoyens au débat de l'Union européenne, notamment dans le cadre de la Convention, et au débat concernant la mondialisation est importante. Dans cette perspective, nous devrions discuter ici de l'éventuelle organisation d'un débat associant des organisations représentatives de la société civile, le gouvernement et les parlementaires.

En résumé, je souhaiterais que nos travaux avancent dans ce sens mais aussi que des pistes soient proposées en vue d'une application

En ce qui concerne Maastricht, je n'ai pas abordé la question du terrorisme. En effet, cela ne me semble pas lié aux enjeux de la globalisation économique dont nous devons discuter ici. Le risque est grand d'utiliser ce prétexte pour renforcer le rôle sécuritaire de l'Etat alors qu'à mon sens, c'est surtout son rôle social qui est en jeu dans le débat sur la mondialisation.

En conclusion, j'espère que notre travail permettra de mettre en évidence les mythes sur lesquels sont construits les modèles économiques qui prétendent régir le monde aujourd'hui. Pour ma part, j'estime que le XXIème siècle doit se départir de ces croyances. Il me paraît possible, même si c'est une hérésie aux yeux des économistes – je n'ai pas eu cours avec M. Eyskens –, que différents types d'économie puissent coexister à un même niveau. On peut effectivement, dans une économie de marché, avoir une puissance publique redistributive. C'est probablement le cas du capitalisme rhénan, que nous connaissons actuellement en Europe, je l'espère pour très longtemps. Je pense également que l'on peut encourager une économie sociale qui parte des besoins de la population et qui réponde à d'autres règles que celle du profit.

Et pourquoi pas – même si cette proposition fait frémir les économistes ou les ministres des Finances – une monnaie parallèle, telle que celle que s'échangent les membres d'un système

standpunten die op het vlak van de internationale handel worden ingenomen? Op dat gebied speelt de subsidiariteit vooral in de kaart van de experts! Die bevoegdheidsoverdracht slijkt het maatschappelijke middenveld niet langer. Ik zou dan ook willen dat wij veeleer werken aan concrete voorstellen om een reële parlementaire controle op dat stuk mogelijk te maken.

Tot slot is het belangrijk dat het overleg met de burger concreet gestalte krijgt. Het maatschappelijk middenveld beklaagt zich er immers over dat het geen gehoor vindt bij de elite die Europa en de wereld bestuurt. De representatieve democratie en de participerende democratie vullen elkaar aan. In die context moet een vorm van overleg bedacht worden waarbij het maatschappelijk middenveld, de parlementsleden en de regering samen aan de tafel gaan zitten. Wij moeten dus onze steun verlenen aan de structurering van het maatschappelijk middenveld en er geen poten onder wegzagen door subsidiekransen dicht te draaien of steeds meer overheidstaken af te wentelen op het middenveld. Mijns inziens houdt het terrorisme geen verband met de economische globalisering waarover wij het vandaag hebben. Maar het risico dat de dreiging van het terrorisme aangegrepen wordt om de veiligheidsmaatregelen van overheidswege te verscherpen is groot, terwijl vooral de sociale rol van de staat centraal staat in het debat over de mondialisering. De economische modellen die de wereldorde vandaag pretenderen te bestieren, zijn op het losse zand van een mythe gebouwd. De 21ste eeuw moet de heilige overtuiging dat een bepaald economisch bestel zaligmakend is, afzweren. Mij dunkt dat er verschillende economische systemen naast elkaar kunnen bestaan, op hetzelfde niveau. Er mag een overheid zijn die zorgt voor een

d'échanges locaux ou le "fair trade"? Je crois vraiment qu'il y a une possibilité de coexistence de différents types d'économies au sein d'une même entité.

En conclusion, je dirai que pour qu'il y ait développement, pour qu'il y ait avancée au plan social, il faut se baser sur un dynamisme culturel capable d'inventions techniques, sociales et artistiques. Une mondialisation n'est possible que dans un monde où diverses cultures dynamiques coexistent et se respectent. Il faut, en outre, un rapport de forces – il ne faut pas se leurrer, même si cela ne fait pas l'unanimité – qui oblige la classe possédante à redistribuer les richesses et à ne pas concentrer celles-ci de manière stérile entre les mains d'une minorité d'actionnaires.

J'ai vraiment l'espoir d'assister à l'expression de ces deux dimensions dans toutes les manifestations intermondialistes. Et je me réjouis que notre travail puisse y contribuer.

01.15 Stéf Goris (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de eerste minister, collega's, ik zal mij vooral focussen op de gemaakte afspraken in de voorbereidende vergadering onder het voorzitterschap van de heer Van Rompuy, inzonderheid over een evaluatie van de instanties om na te gaan welke ervan internationaal het best geschikt zijn om op die hele mondialisering en globalisering toezicht te houden.

Eerst en vooral dank ik de eerste minister voor het rapport dat wij vandaag gekregen hebben. Het lijkt mij nuttig even te herinneren aan een van de verdiensten van het Europees voorzitterschap onder België. België heeft de dialoog geopend met de andersglobalisten en heeft de uitdaging geformuleerd om tot een gemeenschappelijk discussiekader te komen. Op 16 september 2001 werd al een brief verstuurd en ook het debat van oktober 2001 te Gent vormde daartoe een directe aanleiding.

Het lijkt mij duidelijk dat niet de realiteit en de wenselijkheid van de globalisering zelf ter discussie staan, maar wel de manieren om de globalisering voor iedereen en voor de ontwikkelingslanden in het zuiden in het bijzonder optimaal te doen werken. Het globaliseringsproces kan voor die ontwikkelingslanden veel voordelen met zich meebrengen. Volgens mij staat dat buiten kijf. De voorbije twee decennia was de ontwikkeling in de groep van de zogenaamde landen-globalisten over het algemeen veel hoger dan in de landen die zich om diverse redenen buiten die internationale vrijemarkteconomie hebben gehouden. In Zuidoost-Azië zijn Myanmar en Singapore typische voorbeelden: Myanmar sluit haar grenzen en houdt haar markteconomie voor zich, terwijl Singapore zich volledig openstelt. Daar is de levensstandaard vele malen hoger. Volgens mij mag dat benadrukt worden, want de globalisten worden toch al te vaak met alle zonden van Israël beladen.

Wij kunnen er anderzijds niet omheen dat bepaalde landen de mogelijkheid niet hebben om zich in die wereldeconomie te integreren. De gevolgen voor de landen die zich wel in die geglobaliseerde economie inpassen, zijn soms erg negatief, in het bijzonder op sociaal en ecologisch vlak. Een aantal landen wil zich wel integreren en wil wel meedoen met die globale economie, maar dat gaat vaak ten koste van ecologische standaarden. Daarvan zijn er

hervreiding, maar daarnaast kan er ook een sociale economie worden gestimuleerd, waar andere regels gelden dan enkel maar het winstoogmerk. Globalisering is maar mogelijk in een wereld waar verscheidene dynamische culturen co-existeren en elkaar respecteren. Wel moet er een zekere machtsverhouding zijn die de bezittende klasse ertoe verplicht de rijkdommen te herverdelen. Ik hoop dat die twee dimensies nu in alle manifestaties van de andersglobalisten aan bod komen. Ik ben blij dat wij daartoe ons steentje kunnen bijdragen.

01.15 Stéf Goris (VLD): Quelles instances sont le plus à même de contrôler la globalisation sur le plan international? Cette question a déjà été soulevée dans le cadre de la préparation de ce débat sous la présidence de notre collègue Van Rompuy.

Il est incontestable que les pays en voie de développement peuvent eux aussi tirer profit de la globalisation. Par ailleurs, certains pays n'ont pas la possibilité de s'intégrer dans l'économie mondialisée. Ils souhaitent parfois prendre part à cette évolution mais elle nuirait aux normes écologiques. Toutefois, il arrive souvent que les pays du tiers monde ne soient pas entendus dans les forums internationaux.

Comment pouvons-nous créer plus de prospérité pour tous les pays du monde? Quels instruments pouvons-nous utiliser pour développer un contrepoids politique?

Sur le plan intergouvernemental, beaucoup de choses bougent d'ores et déjà. L'OMC a déployé beaucoup d'efforts. Grâce à un fonds destiné à couvrir les frais de déplacement des représentants des pays du tiers monde au sein de l'OMC, ces pays bénéficient d'un coup de pouce. Du reste, de plus en plus de pays en voie de

veel voorbeelden.

Ondanks hun aandeel in de wereldbevolking, worden de ontwikkelingslanden vaak niet naar verhouding gehoord en zijn zij vaak afwezig op internationale fora.

Hoe kunnen wij een globalisering tot stand brengen die niet alleen economische doelstellingen, maar ook hogere belangen dient, namelijk een hogere standaard en meer welvaart en welzijn voor de allerarmsten op onze wereld? Voor iedereen is de vraag naar een politieke tegenkracht duidelijk. Die tegenkracht moet die globalisering naar dat doel kanaliseren. De hamvraag luidt dan welke instrumenten wij kunnen inzetten en op welke manier zij moeten functioneren.

Vooraleer ik op de instanties kom die daarvoor het best geschikt zijn, herinner ik eraan dat er al heel wat gebeurt op intergouvernementeel vlak, zoals de eerste minister ook al heeft aangehaald. De Wereldhandelsorganisatie heeft volgens ons reeds al te vaak als zondebok gediend, maar heeft zich ondertussen toch ook al aangepast bijvoorbeeld op het vlak van de consultatie, de voorbereiding en de organisatie van conferenties om transparanter te kunnen werken. Die evolutie is onder meer aan volgend voorbeeld te merken: de deelname van de ontwikkelingslanden is verbeterd door het fonds waarmee de verplaatsingskosten van de vertegenwoordigers van die landen gefinancierd worden, wat vroeger niet gebeurde. Bovendien willen steeds meer ontwikkelingslanden tot de WTO toetreden, meer bepaald omdat zij de voordelen van dat forum ter bevordering van de reglementering van de handel in goederen en diensten ook inzien. De beslissingen binnen de WTO worden trouwens bij unanimité genomen.

Op de recentste conferentie in Doha hebben de ontwikkelingslanden hun stempel gedrukt, waarnaar ook de eerste minister verwees. De weg naar de herziening van de globalisering ten aanzien van de ontwikkelingslanden en de burger werd geopend. Ik verwijs naar het dossier over de geneesmiddelen, de relatie tussen handel en milieu en het wekken van het vertrouwen in investeringen in ontwikkelingslanden.

Vorige week, tijdens de inleidende vergadering tot deze vergadering, hebben wij gezocht naar een formule om te kijken op welke manier wij een meer algemeen politiek kader kunnen creëren dat alle aspecten van de globalisering kan bekijken en vooral controleren en sturen. Naar ons gevoel kunnen daarvoor een drietal niveaus in aanmerking komen. Laten wij het dichtst bij huis beginnen. Ik heb het dan over de Europese Unie.

Het komt mij voor dat de Europese Unie zich op dat vlak veeleer moet uitbouwen als een wereldpartner dan als een wereldmacht. We hebben het hier over de ervaring met de totnogtoe geslaagde en hopelijk blijvende integratie van een aantal landen binnen de Europese Unie, over historische kloven die ons welbekend zijn heen. Dat is eigenlijk uniek in de wereld en levert een aantal voordelen op. Binnen de Europese Unie hebben wij dus een voorbeeldfunctie in deze discussie en bij het nemen van Europese beslissingen die een impact zouden kunnen hebben voor de minst ontwikkelde landen. Bij elke beslissing die de Europese Unie neemt, zou men als voorbeeld voor de wereld moeten nagaan wat de impact is van de beslissing op

développement souhaitent adhérer à l'OMC, où les décisions sont prises à l'unanimité.

Nous avons conclu de nos débats de commission qu'il faut créer un organe politique investi d'un pouvoir régulateur à l'échelle mondiale. L'Union européenne doit continuer de se développer pour devenir un partenaire mondial plutôt qu'une puissance mondiale. Chaque fois que l'Union prend une décision, il faudrait en soupeser les effets à l'échelle planétaire. Nous pourrions ainsi servir de modèle aux autres grands acteurs mondiaux.

Le G8 devrait être élargi par l'arrivée en son sein de nouveaux représentants régionaux qui accroîtraient son pouvoir.

La CNUCED est, au fond, ce forum idéal mais son fonctionnement actuel est loin d'être parfait. L'UE pourrait plaider pour que la CNUCED joue un rôle important.

Je voudrais encourager le gouvernement à poursuivre sur la voie dans laquelle il s'est engagé.

La conférence de Barcelone de même que le G8 informel du mois de mai et la conférence sur la globalisation qui se tiendra en octobre à Gand seront autant d'occasions de progresser sur ce front.

de globalisering en wat de gevolgen zijn op mondiaal vlak. De eerste minister heeft dat trouwens aangehaald en het lijkt mij een zeer goede piste. Indien andere economische blokken of machten, bijvoorbeeld de Verenigde Staten, Japan of het Oosten, dit engagement wensen te delen, dan zij we al een heel eind op de goede weg. Het is natuurlijk een voorwaarde dat dit ook zou gebeuren, want niemand is erbij gebaat, zeker de Europese Unie niet, dat wij de enige pionier blijven. Als de andere partners niet zouden volgen, zouden wij uiteindelijk met ons hoofd tegen de muur lopen. Wij moeten de voorbeeldfunctie dus handhaven, maar tevens anderen aanmoedigen om ons daarin te volgen.

De tweede oplossing is de piste die de eerste minister voorstelt, namelijk de uitgebreide of vernieuwde G8. Men zou dan een aantal vergaderingen samenstellen met bredere regionale politieke verbanden. Dat zou natuurlijk het nadeel kunnen hebben dat een aantal landen die niet tot een dergelijk verband behoren ook niet vertegenwoordigd zouden zijn. Dat zal men altijd hebben als men met de G8 vergadert. Daartegenover staat dat er dan toch een breder draagvlak is dan alleen de EU. Dit heeft het voordeel dat er binnen de G8 toch een vertegenwoordiging zou zijn van de ontwikkelingslanden uit het zuiden. Wij menen dat een discussie tussen gelijken ernstiger zou worden genomen. Dat is alleszins een piste die gevolgd moet blijven worden.

De derde en misschien meest ambitieuze piste, die ook door onze collega van Spirit werd aangehaald, is de piste van de Verenigde Naties. Binnen de Verenigde Naties hebben we de United Nations Conference on Trade And Development. Vandaag is dat helaas een beetje een praatbarak waar weinig uit voortkomt. Eigenlijk zou dit het ideale forum zijn omdat het gaat om trade and development, handel en ontwikkeling. Dit forum zou zich in feite moeten buigen over dit soort problemen. Misschien bestaat er een mogelijkheid om vanuit de Europese Unie en – waarom niet – ook vanuit België een aansporing te geven aan de UNCTAD en de Verenigde Naties om hen duidelijk te maken dat het eigenlijk hun taak is om als nieuwe opdracht op het breedst mogelijke draagvlak invulling te geven aan het probleem van de globalisering. Dit moet eindelijk in daden worden omgezet en de UNCTAD moet daar meer gevolg aan geven dan vandaag het geval is.

Mijnheer de voorzitter, ik rond af, want ik heb gezegd dat ik het kort zou houden. Ik zou onze regering in elk geval willen aanmoedigen om voort te gaan op de ingeslagen weg en haar trouwens ook feliciteren met de inzet die ze al betoond heeft. Ik heb vandaag genoteerd dat op de Europese top van Barcelona in maart eerstkomend zal worden gesproken over globale kwietschelding. Dat lijkt mij een bijzonder belangrijk item, ook in deze context. Het is tevens belangrijk dat er ook afspraken worden gemaakt over de installatie van een formele democratische rechtsstaat die gekoppeld moet worden aan deze kwietschelding. Ook de financieel-budgettaire opvolging van de situatie in deze landen is belangrijk. Ik denk aan het volgen van de centrale banken in deze landen. Het heeft immers geen enkele zin dat wij schulden kwietschelden als men meteen opnieuw putten begint te delven. Die voorwaarden moeten uitdrukkelijk worden gesteld.

In mei is er de alternatieve G8-conferentie. Het lijkt mij zeer belangrijk te kunnen vaststellen waaraan deze piste informeel zal

beantwoorden. We kijken uiteraard ook uit naar de bijeenkomst in oktober in Gent, zoals de eerste minister vandaag aankondigde, die een vervolg moet zijn van de eerste stappen die wij terzake hebben gezet. Op deze bijeenkomst met de gekende partners zal men proberen de Doha-agenda te implementeren. Ik hoop dat dit zal lukken want dat is volgens mij een elementair punt.

Ik wens de regering hiermee veel succes toe. Wij zullen er tijdens volgende vergaderingen ongetwijfeld nog op terugkomen.

01.16 Jacques Simonet (PRL FDF MCC): Monsieur le président, tout d'abord, je voudrais remercier le premier ministre d'avoir bien voulu initier les prémices de ce débat sur la mondialisation avec autant d'ouverture et de franchise. Pour l'analyse qu'en font les libéraux francophones, on ne peut même plus dire que la globalisation soit une option. Elle est devenue une réalité et même une réalité qui s'impose presque dans notre vie quotidienne.

La globalisation devenue désormais la toile de fond de notre économie, ce sont de véritables lois économiques qui s'imposent, afin de baliser pour une décennie ou deux l'économie mondiale. Ainsi, je partage l'opinion qui a été développée par Alain Minc, selon laquelle connaître et utiliser ces nouvelles règles nous procurera des marges de jeux, tandis que les ignorer ou les nier nous conduira inéluctablement à l'impasse.

Je me limiterai à un seul point: la question du rôle de l'Europe dans le processus de globalisation. Pour beaucoup, l'Europe ne serait qu'un instrument de la globalisation galopante. Or, dans l'analyse que nous nous en faisons, l'Europe nous paraît précisément le seul instrument qui soit capable de brider les forces de la globalisation tout en la rendant capable ou compatible avec le modèle de société qui est le nôtre. L'Europe s'est aujourd'hui imposée comme un instrument de régulation, de maîtrise de la globalisation. Ce faisant, l'Union européenne s'inscrit parfaitement dans l'esprit des pères fondateurs.

En termes d'efficacité, de légitimité démocratique, l'Europe est probablement aujourd'hui, au niveau des institutions internationales, ce qui se fait de mieux. Et je n'hésite pas à penser que l'Europe, telle qu'elle se construit au fil des mois et des ans, est l'approche de la gouvernance internationale la plus novatrice qui soit dans le monde actuel. En effet, le concept pose que des capacités de décision et une certaine forme d'organisation politique sont nécessaires à l'échelle où s'opère l'intégration des économies. On peut donc considérer que l'Union européenne est, en quelque sorte, le laboratoire de la gouvernance mondiale:

- elle combine l'ouverture du marché avec les régulations nécessaires dans le domaine économique, social et environnemental;
- elle tente d'établir un nécessaire équilibre entre concurrence et coopération;
- elle jouit des dispositifs institutionnels nécessaires à l'élaboration, à l'adoption, à la mise en œuvre et au contrôle de ces règles qui sont, je le répète, indispensables.

Dans un tel débat, c'est tout le sens des valeurs européennes: dire oui à la libéralisation des échanges, dont nous apprécions l'efficacité, l'ouverture, le pouvoir d'achat que cela procure, mais à condition que ceci soit encadré par des règles précises et strictes. Des règles du jeu

01.16 Jacques Simonet (PRL FDF MCC): Globalisering is geen optie, het is nu al een feit en een reëel gegeven in ons dagelijks leven. Nieuwe economische wetten doen hun intrede; ze zijn niet tegen te houden en trekken de krijtlijnen waarbinnen de economie de komende twee of drie decennia zal evolueren. We moeten die economische wetten kennen én aanwenden om te voorkomen dat we in een impasse geraken.

In dat opzicht lijkt Europa mij het enige instrument dat bij machte is om de globalisering in goede banen te leiden én in overeenstemming te brengen met ons samenlevingsmodel. Gemeten naar efficiency en democratische legitimiteit is Europa bovendien zowat de best werkende internationale instelling. Het vermogen om beslissingen te nemen en een zekere vorm van politieke organisatie zijn noodzakelijk. De openstelling van de markt moet gepaard gaan met een onontbeerlijke regularisatie op sociaal, economisch en milieugebied. Europa probeert tevens concurrentie en samenwerking met elkaar in evenwicht te brengen. Europa beschikt over de institutionele instrumenten die nodig zijn voor de uitwerking, de goedkeuring, de tenuitvoerlegging en de controle van de regels. Het is, kortom, als het ware een proeftuin voor een wereldomspannende bestuursvorm.

Dit is de echte betekenis van de Europese waarden: een liberalisering van het handelsverkeer, ja, maar binnen

pour le capitalisme de marché, d'une part, mais aussi pour compenser un certain nombre d'iniquités que l'Europe a vocation à combattre.

En effet, la véritable raison d'être de l'Europe aujourd'hui, c'est de nous assurer de la dimension et de la puissance pour peser dans l'organisation du monde, dans l'organisation de cette globalisation. A notre estime, l'Union européenne va disposer dans les deux ou trois prochaines décennies d'une véritable fenêtre d'opportunité pour peser de tout son poids dans la mise en place d'un ordre économique international qui tienne compte des intérêts et des valeurs qui sont les valeurs communes européennes. Aujourd'hui, l'Europe est quasiment à parité économique avec les Etats-Unis. Cependant, demain, d'autres acteurs vont monter en puissance, vont émerger.

Et leur intégration dans l'économie mondiale, selon des règles et dans le cadre d'institutions qui nous conviennent, doit être une des préoccupations constantes des dirigeants européens; plusieurs intervenants l'ont rappelé au cours de ce débat. Ni l'élargissement, ni l'approfondissement de l'Union européenne – deux composantes majeures de notre poids international – ne doivent nous distraire de cette ambition, qui constitue une des priorités que l'Europe doit mettre en avant dans la décennie qui vient.

Monsieur le président, je termine en vous disant notre conviction qu'une mondialisation débridée n'est pas aujourd'hui une chose inéluctable. Il me semble que c'est une chose qui dépend de notre action, de notre volonté, de la politique que nous entendons mettre en œuvre. Et, comme le disait le prix Nobel d'économie 1998, Amartya Sen: "Construire la mondialisation est la réponse indispensable aux doutes sur la mondialisation". Tel est également notre sentiment. Je pense qu'on n'arrêtera pas le progrès technique, qu'on n'arrêtera pas le progrès humain.

Et je suis rassuré par les propos du premier ministre car il faut se rendre compte que la globalisation, ce n'est plus simplement la libre-circulation des biens et des capitaux. Elle revêt de plus en plus une dimension humaine. Le premier ministre a tenu cet après-midi un discours extrêmement volontariste en la matière, en mettant précisément l'accent sur cette dimension politique et humaniste de la globalisation. Je pense que nous aurons l'occasion d'en reparler dans la foulée des travaux du groupe de travail.

Voilà, monsieur le président, les quelques réflexions que je voulais livrer à l'entame de ce débat.

01.17 Dirk Van der Maelen (SP.A): Mijnheer de voorzitter, ik ben fier dat ik kan zeggen dat ik tot de andersmondialisten behoor. Als ik het woordje "anders" voor mondialist zet, dan wil ik daarmee zeggen dat ik de manier waarop het mondialiseringproces verlopen is, wil veranderen.

Volgens mij is dit proces tot op heden volgens een neoliberaal model verlopen. Dit wil zeggen zonder regels, volgens de principes van de markt en een onzichtbare hand moet dan maar zorgen voor sociale rechtvaardigheid in de wereld. Dat is wat ik wil veranderen. Ik meen dat daarvoor heel gegronde redenen bestaan.

het raam van een regelgeving. Europa moet ons het gewicht en de macht verschaffen om onze invloed te kunnen laten gelden in de wereldorganisatie. Dat is haar echte bestaansreden. Europa en de Verenigde Staten zijn economisch gezien nu op dezelfde hoogte. Morgen zullen er nieuwe actoren, op wier opkomst de eerste minister gewezen heeft, opgeld maken. Wij zullen er voortdurend op moeten toezien dat zij in de wereldeconomie worden geïntegreerd volgens de regels en binnen de instellingen die stroken met onze opvattingen.

Een ongebreidelde mondialisering is geen noodwendigheid. Zoals Amartya Sen, die in 1998 de Nobelprijs won, zegt is het uitbouwen van de mondialisering het broodnodige antwoord op de twijfels over de mondialisering.

We kunnen de technische en de menselijke vooruitgang geen halt toeroepen. De mondialisering krijgt alsmear meer een menselijke dimensie en het besluitvaardig discours dat de eerste minister net hield, stelt mij gerust. De regeringen en de publieke opinie zijn zich alsmear meer bewust van de weldaden van de mondialisering, die hoop opwekt. Het is ondenkbaar dat wij onze grenzen voor goederen en mensen zouden sluiten. Dat zou tot een wereldwijde catastrofe leiden. Wij dienen een open beleid te voeren en ons aan te passen aan de mondialisering, omdat dit ongetwijfeld reële hoop op vrede en groei inhoudt.

01.17 Dirk Van der Maelen (SP.A): Le processus de mondialisation tel qu'il se déroule actuellement doit être modifié. Aucune règle n'avait été établie, le leitmotiv était "vive le marché". Alors qu'en 1960, 20% des pays les plus riches de la planète étaient trente fois plus riches que 20% des pays les plus pauvres, ce rapport était de 82 en 1995. Alors

Ik zal een aantal cijfers aanhalen. In 1960 waren de 20% rijksten van de wereld 30 keer rijker dan de 20% armsten. In 1995 waren de 20% rijksten 82 keer rijker dan de 20% armsten. Sommigen zullen zeggen dat de rijken vlugger zijn vooruitgegaan dan de armen die echter ook zijn vooruitgegaan. Ik geef u een cijfer van een continent dat hier reeds ter sprake is gekomen. Tussen 1960 en 1980 ging het inkomen per hoofd van de bevolking in Afrika vooruit met 36%. Tussen 1980 en 2000 ging dit inkomen achteruit met 15%.

Ik geef een ander voorbeeld. Neem de jongste twee jaren. Bekijk het overschot op de lopende rekening tussen het Noorden en het Zuiden en u zult zien dat er over die periode 80 miljard dollar naar het Noorden is gevloeid. Van een paradox gesproken! Met inbegrip van alle hulp die wij aan het Zuiden geven, hevelt het Zuiden bij de eindafrekening koopkracht over naar het rijke Noorden. Zo kan dit natuurlijk niet blijven duren!

Voor wie nog twijfelt dat er serieuze vraagtekens moeten worden geplaatst bij het neoliberale model verwijst ik naar Argentinië. Daar heeft men de IMF-politiek tot in de puntjes gevolgd. De peso werd gekoppeld aan de dollar en alle overheidsbedrijven werden geprivatiseerd. En dan zien we het IMF op zijn slechtst. Het is de brandweerman die altijd te laat komt en als men te laat begint te blussen, gaat men de villa in de villawijk blussen en laat men de sloppen uitbranden. Ik wil daarmee zeggen dat het systeem van het IMF de schuldeisers beschermt en de gewone bevolking als slachtoffer achterlaat. In Argentinië zijn er momenteel 25% werklozen en 40% mensen onder de armoedegrens.

Ik zou hetzelfde verhaal van negatieve effecten die leiden tot ongelooflijke ongelijkheid en onrechtvaardigheid ook kunnen illustreren op ecologisch vlak. In het Noorden is het milieubeslag 15 keer groter dan in het Zuiden. Wij zijn bezig een grote ecologische schuld op te bouwen in het Noorden. Hetzelfde geldt op het vlak van de gezondheid. De levensverwachting in het Noorden gaat pijlsnel omhoog terwijl dit in het Zuiden in veel landen naar omlaag gaat. Dit kan niet blijven duren! De mondialisering tot nu toe versterkt de sterken en verzwakt de zwakken.

Dit is de reden waarom ik mijzelf een andersglobalist noem.

Volgens mij zijn er twee problemen waarvoor ik zou willen waarschuwen. Ik ben al heel lang betrokken bij deze problematiek. Ik kom van de Universiteit Gent, de school van Van Bilzen. Ik heb in de voorbije 30, 40 jaar vele mooie ideeën gehoord over de nood aan een nieuwe internationale architectuur. Ik heb zelf in mijn partij en daarbuiten meegewerkt aan bijdragen om dit soort van nieuwe internationale architectuur uit te tekenen.

Voor velen buiten onze muren is dat praat voor de vaak. Ik heb geen zin om in ons Parlement nogmaals een debat te voeren over de vereiste nieuwe internationale architectuur.

Mijnheer de eerste minister, uw idee met betrekking tot de G8 is zeer goed en berust inderdaad op de degelijke Europese expertise terzake, maar indien Europa er na vijftig jaar niet eens in slaagt alleen de voorzitter van de Europese Unie en de voorzitter van de commissie

qu'entre 1960 et 1980, le revenu moyen par habitant a augmenté de 36% en Afrique, il a reculé de 15% entre 1980 et 2000. Au cours des deux dernières années, 80 milliards de dollars ont afflué vers le Nord. Il s'agit du bilan final, après déduction de l'aide au développement. Quel paradoxe!

Autre exemple: l'Argentine a suivi la politique du FMI. Toutes les entreprises publiques ont été privatisées et le peso a été lié au dollar. Tels les carabiniers d'Offenbach, le FMI intervient tardivement et lorsqu'il se décide finalement à agir ce n'est que pour prendre la défense des nantis et laisser pour compte les indigents. Le peuple est toujours la victime de la politique du FMI.

Sur le plan écologique, l'inégalité est tout aussi grande. Le Nord fait supporter au Sud une énorme dette environnementale. Ajoutez à cela le fossé qui sépare le Nord et le Sud sur le plan de la santé et vous aurez compris pourquoi je me considère comme un altermondialiste.

Il est effectivement nécessaire de bâtir une nouvelle architecture internationale mais nous n'avons pas besoin, pour atteindre cet objectif, de mener des débats académiques. Edifier cette architecture nécessitera en effet de nombreuses années d'efforts. Entre-temps, il s'agira d'accomplir des réalisations concrètes sur le terrain.

Le premier ministre prétend que l'économie mondiale a permis à beaucoup de pays pauvres de prendre enfin leur essor. C'est vrai mais ces pays se situent généralement dans le "slipstream" d'un riche voisin. C'est le cas du Mexique avec les Etats-Unis et de l'Europe orientale avec l'Union européenne.

Les tigres asiatiques ont commencé par protéger leur

naar een G8-ontmoeting af te vaardigen, dus zonder Italië, Frankrijk, Groot-Brittannië en Duitsland, hoe kunnen dan continenten zoals Azië of Latijns-Amerika ineens een consensus bereiken over wie hen zal vertegenwoordigen? Kortom, een G8 is een schitterend idee waar naartoe moet worden gewerkt, maar het zal niet haalbaar zijn op korte termijn.

Ten tweede waarschuw ik voor het geloof in het feit dat de oplossing van de problemen waarmee de wereld wordt geconfronteerd, erin zou bestaan dat men meer ontvangt van wat men al heeft, met name de vrijhandel. Terecht werd in dat verband gewezen op de exportsubsidies en op de ongelijke behandeling van producten uit het Zuiden en uit het Noorden. Oxfam bewees reeds dat producten afkomstig uit het Zuiden soms worden geconfronteerd met barrières die viermaal hoger liggen dan voor dezelfde producten uit het Noorden. De noordelijke landen helpen elkaar en zorgen ervoor dat de producten uit het Zuiden veel hogere barrières moeten trotseren. Ook dat zal terzake een invloed hebben.

Ik ben evenwel ervan overtuigd dat de vrijhandel alleen de sterke landen ten goede zal komen. Tijdens onze vergadering werd al enkele keren verwezen naar landen die een take-off namen. Kijk evenwel goed naar de ligging van die landen en er zullen u een paar constanten opvallen.

Ten eerste, de meeste van die landen, bijvoorbeeld Mexico, situeren zich in de slipstream van een economisch sterke regio. Mexico wordt, als een land met lage lonen, gedeeltelijk gebruikt voor de Amerikaanse industrie en boekt hierdoor enige vooruitgang.

Een tweede constant voordeel is weggelegd voor de landen die zich in onze regio bevinden, zoals Polen. Zij boeken vooruitgang en hun het economisch voordeel is te wijten aan hun ligging in de nabijheid van een grote afzetmarkt. In Europa heerst bovendien nog een grote overdracht van middelen. Wij beschikken ook over structuurfondsen, regionale fondsen, cohesiefondsen en dergelijke. Dat is de reden waarom die landen succes oogsten.

Een volgend element dat volgens mij een zekere vorm van succes verklaart, is dat veel Aziatische landen niet in één klap werden geconfronteerd met de wereldconcurrentie. Kijk maar naar de economische en sociale geschiedenis van landen zoals Japan of Zuid-Korea, die gedurende een bepaalde periode hun markten afschermden en erin slaagden om een, aanvankelijk kleine, maar naderhand grote nationale industrie te ontwikkelen, waarna zij toegang kregen tot de exportmarkten.

Volgens mij is het duidelijk dat het geloof in de totale vrijmaking van het economisch gebeuren catastrofale gevolgen heeft voor landen met een zwakke economie. Zij worden als het ware gedood; de weinig nationale industrie waarover zij beschikken wordt kapotgemaakt, waardoor hun groeikansen worden ontnomen. Inderdaad, producten kunnen steeds elders goedkoper worden ingevoerd en bovendien van betere kwaliteit zijn.

Ook de Wereldhandelsorganisatie zal moeten aanvaarden dat dat aspect van de zaak ter sprake komt. Landen moeten het recht krijgen om gedurende een bepaalde periode hun eigen economie te

propre économie avant de se jeter dans le libre-échange mondial. Nous devons permettre aux pays du tiers-monde d'adopter la même stratégie. Une libéralisation absolue n'est certainement pas salubre pour les économies qui éclosent.

beschermen.

01.18 Eerste minister **Guy Verhofstadt**: U hebt gezien wat daarvan het resultaat is in bijvoorbeeld Japan.

01.19 **Dirk Van der Maelen** (SP.A): Japan was toch een van de forse groeiers!

01.20 Eerste minister **Guy Verhofstadt**: Ja, maar nu is een van de problemen van de Japanse economie precies het gebrek aan het openstellen van de eigen markten.

01.21 **Dirk Van der Maelen** (SP.A): Ik zou het aangenaam vinden een discussie te voeren over Japan dat ik twee jaar geleden bezocht en waarvan de ambassadeur een van mijn goede vrienden is. Aangezien ik de situatie van Japan van nabij volg, meen ik evenwel dat daar meer aan de hand is.

Volgens mij zijn er 3 elementen waardoor enige beweging kan worden tot stand gebracht. Ten eerste, de headline goals, een techniek die in Europa opgang maakt, ook op defensiegebied. Alle landen, de internationale gemeenschap en al de internationale organisaties moeten geresponsabiliseerd worden op basis van becijferde objectieven. De Verenigde Naties, UNDP schuiven 5 grote doelstellingen naar voren. Ik som ze op: de halvering tegen 2015 van het aantal mensen die onder de armoedegrens leven, de halvering van hongerlijdenden en zij die geen toegang hebben tot drinkbaar water, een wereldwijde garantie voor basisscholing, een drastische verlaging van sterfte bij moeders en kinderen en een halt toe roepen aan aids, malaria en andere ziekten. De internationale gemeenschap, al de internationale instellingen en al de landen moeten durven te stellen dat we een mondiaal economisch systeem nodig hebben dat ervoor kan zorgen dat tegen 2015 de 5 doelstellingen van de VN gerealiseerd zijn. Als een rijke wereld als de onze dat niet kan, moeten we beschaamd zijn.

Ik maak graag grootse plannen. We zullen echter moeten roeien met de riemen die we hebben. Die riemen zijn de bestaande internationale organisaties. Wat moeten een instelling als het IMF doen? In de Wereldbank zijn reeds verschuivingen waarneembaar. Het IMF en ook de WTO – sorry als het ideologisch klinkt – zullen moeten afstappen van de neoliberale recepten. Ze zullen moeten aanvaarden dat hun opdracht is te werken aan een humane wereld met een sociale en democratische dimensie. De democratie in deze instellingen zal veel sterker moeten doorwegen. Op die manier kan de ambitieuze agenda gerealiseerd worden die in feite niet zo ambitieus is maar gelet op onze prestaties in het verleden wel verregaand is.

Een derde element zijn regels en herverdeling. Ik behoor tot een beweging die 100 jaar geleden in België tegen de economische, financiële en politieke elites in als eerste sociale regelgeving en herverdeling geëist heeft. Regels en herverdeling is ook nu het antwoord op de geschetste uitdagingen. Mijnheer de eerste minister, wat de herverdeling betreft, wens ik u te feliciteren omdat de 0,7% opgenomen werd in de Verklaring van Laken. Dit cijfer is nog lang niet bereikt. Als ik me niet vergis halen we op dit ogenblik 0,22%. België haalt 0,35%. Ons land presteert behoorlijk. Zelfs als Europa de 0,7% haalt, blijven grote blokken over die een soortgelijke inspanning niet

01.21 **Dirk Van der Maelen** (SP.A): Comment les choses pourraient-elles évoluer, de mon point de vue? D'abord, je pense que toutes les organisations internationales doivent poursuivre des objectifs analogues à ceux prônés par les Nations Unies. Il s'agit de la réduction de moitié du nombre de personnes vivant sous le seuil de pauvreté ou touchées par la famine, et du nombre de malades du sida et de personnes atteintes de la malaria. Nous avons besoin d'un système mondial capable de réaliser ces objectifs d'ici à 2015.

Je le répète, les débats oiseux ne m'intéressent pas. Nous devons nous débrouiller avec les moyens du bord. Les grandes organisations existantes doivent se démarquer du néolibéralisme qu'elles ont professé jusqu'ici et mettre davantage l'accent sur le social.

J'appartiens à un mouvement qui fut le premier, en Belgique, à lutter pour la redistribution de la prospérité et l'instauration de règles humanisant le libéralisme. Une première étape a été franchie avec la règle des 0,7 %. Dans l'hypothèse où nous y arriverions avec l'UE, il faudrait encore convaincre les Etats-Unis. Nous sommes placés devant un défi international et pour le relever, nous devons disposer d'un financement international.

Je suis partisan des taxes de type Tobin ou Spahn, qui fourniront les fonds nécessaires à la réalisation

zullen willen leveren. De Verenigde Staten halen slechts 0,10%. Dit schamele percentage bevat bovendien nog al de hulp aan Israël en Egypte. Wie de voorbereiding van de conventie Financing of Development volgt, weet dat de Amerikanen niet bereid zijn tot grotere inspanningen. Ik geloof er niet in dat we de hulp die nodig is, zullen kunnen organiseren op basis van nationale bijdragen van 0,7% van het BNP. We staan voor een internationale uitdaging. Voor een internationale uitdaging is een internationale financiering nodig. Er zijn mogelijkheden en voorbeelden. Binnenkort zal in dit Parlement een wetsvoorstel worden ingediend over de Tobin-taks. Dit brengt voldoende geld op om de 5 doelstellingen van de VN grotendeels te realiseren.

Er zijn ook andere mogelijkheden. Er bestaat een idee van een zekere heer Truman, van de Amerikaanse Treasury, dat slaat op een heffing op directe buitenlandse investeringen van 0,1%, wat ook een pak geld opbrengt. Er is de mogelijkheid tot een internationaal afgesproken kerosinebelasting: zij die het meest met een vliegtuig rondreizen hebben het meeste baat bij een stabiele wereld en mogen zodoende dus ook hun duit in het zakje doen.

Wat de hulp betreft zal ik het kort samenvatten: ik geloof niet in de nationale weg, maar in de internationale financiering.

Ik zou lang kunnen praten over regulering, maar ik zal me beperken tot vier domeinen. Het eerste domein is dat van de sociale regelgeving. Ik denk dat de basis voor de sociale regelgeving klaar ligt. De Internationale Arbeidersorganisatie heeft in juni 1998, met goedkeuring van 180 tot 190 landen en met de vakbonds- en werkgeverdelegaties die daarin zijn vertegenwoordigd inbegrepen, besloten dat de basis van de sociale regelgeving acht conventies zijn die verschillende thema's aankaarten, zoals geen dwangarbeid, geen kinderarbeid, syndicale vrijheid, recht op collectieve onderhandelingen en geen discriminatie. Dit is de regelgeving die we moeten doorduwen. Onze eerste minister heeft het even gehad over Doha en ik heb het ook gezegd in mijn eigen beweging. Ik heb vastgesteld dat in Doha ook Europa heeft gekozen voor zijn eigen belang. Europa heeft er niet voor gekozen om de sociale agenda naar voren te brengen, maar voor de bescherming van zijn landbouw en voor de nieuwe punten die de Unie op de agenda wil, namelijk concurrentie en investering. Daar heeft Europa de nadruk op gelegd. Ik reageer even op het antwoord dat de ontwikkelingslanden dat ook niet willen. Ik verwijs nu even naar de film Daens. Toen men 100 jaar geleden aan Charles Woeste zou hebben gevraagd of hij voorstander was van sociale regels, dan had hij ook negatief geantwoord. De mensen die op de internationale fora namens de ontwikkelingslanden gaan praten, maken deel uit van de economische, politieke en financiële elite van die landen en dus hebben die niets liever dan in omstandigheden te verkeren, waarbij ze een maximalisatie van hun winst hebben. Als we gaan praten met vakbonden en middenveldorganisaties uit die ontwikkelingslanden, dan willen ze wél sociale regels.

Over fair trade ga ik verder niet veel zeggen, want we moeten de Doha-agenda afwerken. Op het vlak van fiscaliteit bestaat er een studie van de Nederlandse minister van Ontwikkelingssamenwerking Evelien Herfkens die bewijst dat, door de afwezigheid van internationale regelgeving, men in dit neoliberalistisch mondialiseringsmodel

des initiatives proposées. Je songe encore à des mesures comme un prélèvement de 0,1 pour cent sur les investissements à l'étranger ou un impôt international sur le kérosène. Je crois en un financement international plutôt qu'en des initiatives nationales.

En juin 1998, l'OIT a décrété qu'une série de huit Conventions étaient à la base d'un monde empreint de justice sociale. Il s'agit entre autres du travail forcé, du travail des enfants, etc. A Doha, l'Europe a défendu ses propres intérêts. Elle a pensé à son agriculture, à sa compétitivité et à ses investissements. L'Europe n'a pas choisi de réaliser le programme social. Il y a cent ans, Charles Woeste se souciait tout aussi peu des droits sociaux du peuple que les classes supérieures dans les pays en développement aujourd'hui. Nous devons faire des syndicats et des organisations des classes moyennes nos partenaires privilégiés. Eux, au moins, revendiquent ces droits sociaux.

Le ministre néerlandais de la Coopération au Développement a rédigé une étude qui prouve que les pays en voie de développement sont montés les uns contre les autres, simplement en raison d'une législation insuffisante, et qu'il leur en coûte 77 milliards d'euros. La législation fiscale permettrait de prévenir de telles situations.

Cessons de théoriser à propos des problèmes du monde. Nous avons suffisamment d'occasions à portée de main pour y changer quelque chose. Ceux qui cherchent à nous endormir avec leurs belles paroles me trouveront sur leur chemin et je leur demanderai: Qu'avez-vous fait? Les prochains mois, chacun pourra donc annoncer la couleur lorsque sera venue l'heure de voter sur la loi Tobin et

de ontwikkelingslanden tegen elkaar uitspeelt. De ontwikkelingslanden verliezen per jaar 77 miljard euro aan inkomsten door de belastingsdruk die op hun economische activiteiten ligt. Door een goede regelgeving kan men ervoor zorgen dat die landen een bron hebben om zo vanuit hun eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden iets te doen aan de financiële stromen. Er bestaat ook zoiets als de Spaan-taks en de concordaatregeling. Hiermee wil ik gewoon zeggen dat ik het beu ben om in theorie over de problemen te praten. Er zijn enkele concrete mogelijkheden en nu ga ik het heel cru stellen: iedereen die mooie praatjes vertelt, zal ik evalueren op hun inzet voor een aantal initiatieven die kunnen worden genomen. Men zal moeite hebben om mij van de goede trouw te overtuigen van collega's die theoretische verhalen vertellen en die, wanneer iemand probeert om enkele concrete zaken te doen of voor te stellen, tegen stemmen. In de komende maanden zal men twee maal de kans krijgen om zijn goede trouw te bewijzen. Wij gaan vragen of er in dit Parlement over het wetsvoorstel van de Tobin-taks zal worden gestemd en ik ga tevens een wetsvoorstel voorleggen aan alle collega's in verband met extra-territorialiteit inzake sociale rechten. Dit betekent dat Belgische bedrijven, die in het buitenland economisch actief zijn, bij het niet-naleven van de vijf sociale basisrechten van de Internationale Arbeidsorganisatie, ook in België kunnen worden gestraft voor hun asociaal en onaanvaardbaar gedrag in het buitenland.

01.22 Patrick Moriau (PS): Monsieur le président, monsieur le premier ministre, je ne vous étonnerai pas en disant que je rejoins en grande partie l'excellente intervention de mon collègue, M. Van der Maelen. Néanmoins, toute une série de vos propositions sont intéressantes et doivent sans aucun doute susciter l'accord de nous tous puisque chacun s'y retrouve. Si je devais caricaturer votre exposé, je dirais que vous avez débuté dans une logique "tendance New York" mais que vous avez terminé avec des zestes de Porto Alegre.

Comment ne pas être d'accord avec des idées comme la lutte contre la pauvreté, le développement, les 0,7%, la remise de la dette, le commerce équitable, le forum politique, la prévention des conflits, la préservation de l'environnement, etc?

Toutefois, nous souhaiterions ajouter à vos propositions quelques idées concrètes, telles que notamment la réforme du système financier international. Je pense à la taxe Tobin dont mon collègue vient de parler et que M. Lefevre a abondamment décrite. Il serait nécessaire de redéfinir le fonctionnement du Fonds monétaire international et de la Banque mondiale.

Deuxième point qui nous paraît important: la modification des rapports entre le politique, les organisations syndicales – qui sont souvent oubliées dans ce débat – et la société. C'est un point qui a son importance dans la mondialisation.

Enfin, il faut promouvoir la transparence au sein des institutions régulatrices internationales et favoriser un processus décisionnel plus équitable et plus démocratique.

Par rapport à votre exposé, je ferai quatre remarques.

l'extraterritorialité en matière de droits sociaux.

01.22 Patrick Moriau (PS): U reikt wel een aantal interessante voorstellen aan, waarover een consensus bereikt zou kunnen worden. Die voorstellen zouden aangevuld kunnen worden met concrete ideeën, zoals de hervorming van het internationale geldsysteem en de invoering van een op de leest van de Tobin-taks geschoeide heffing.

Voorts lijkt het ons ook nodig de werking en de beleidsopties van het IMF en de Wereldbank te herzien, en de relatie tussen de politieke machthebbers en de vakbonden en verenigingen bij te sturen.

Ten slotte moet er geijverd worden voor een grotere transparantie en meer democratie, via een billijker en democratischer besluitvormingsprocedure.

In wezen rijst er een semantisch probleem: de globalisering is een economisch verschijnsel, een wereldwijde vrijhandel die als een nieuwe religie voet aan de grond krijgt, met alle rampzalige gevolgen van dien.

Tout d'abord, je suis étonné par ce qui se cache derrière cette notion de mondialisation et de globalisation. Généralement, la seule vision que l'on en a est une vision purement économique. En parlant de mondialisation, monsieur le premier ministre, vous parlez vous-même, au début de votre exposé, de libre commerce planétaire. Pour moi, la mondialisation, c'est autre chose que cette vision économique dogmatique dont on ne cesse de nous parler et qui suscite toutes les réactions que nous connaissons. Même s'il y a eu des avancées, c'est tout de même une sorte de nouvelle religion qui, qu'on le veuille ou non, cause la mort de 35.000 enfants par jour à cause de la faim.

Je reste convaincu d'une cruciale nécessité de régulation efficiente. Si vous parlez d'avantages dans l'Asie du Sud-Est, n'oubliez pas l'Argentine. Pour corroborer ce que vient de dire M. Van der Maelen, n'oubliez pas que le Mali est sans doute, avec l'Afghanistan, l'un des pays les plus pauvres de la planète et le premier pays exportateur de coton d'Afrique.

Sans cette régulation, le marché libéralisé fait violence aux droits civils, politiques, économiques, socioculturels et environnementaux. Le fait qu'à Doha, on ait inscrit à l'agenda la problématique de l'accès aux médicaments – ce qui est bien entendu un bon point – est révélateur d'une lacune en ce qui concerne les droits fondamentaux.

En outre, parallèlement à ce commerce libéralisé, le marché spéculatif mondial est bien plus dangereux. M. Lefevre en a parlé. Quand on constate que Danone estime qu'un accroissement de 16% des bénéfices est insuffisant pour faire face à la concurrence, vous voyez à quoi mènent le libre commerce planétaire et la mondialisation.

Nous sommes donc face à un problème politique qui nécessite une réponse politique en trois points:

1. maîtriser ce phénomène de la mondialisation;
2. mettre la mondialisation au service de l'homme;
3. intégrer cette nécessité de réguler.

Deuxième remarque, monsieur le premier ministre, nous sommes d'accord avec l'idée d'un forum politique mais il faut respecter la transparence et assurer une représentation légitime. On a constaté le fonctionnement opaque, voire désastreux, du FMI en Argentine.

J'ai relu il y a quelques jours le discours tenu par Kennedy en 1960. La mondialisation existait déjà puisque c'est un phénomène apparu après la guerre.

Je vous invite à relire ce discours sur l'état de l'Union prononcé par Kennedy en 1960 et à le comparer avec le récent discours de George Bush. Vous constaterez la différence fondamentale. Bien entendu, le contexte est différent. Nous étions à l'époque des blocs. Aujourd'hui, c'est le laisser-aller, on peut foncer, le tapis rouge est mis. Quand j'entends aujourd'hui un discours récent dans lequel on nous désigne les "diables", l'Iran, l'Irak, je voudrais bien de temps en temps voir les anges! Comme je n'y crois pas, je ne suis ni déçu ni étonné, mais simplement révolté quand je constate l'augmentation du budget militaire par rapport à l'attitude des Etats-Unis au sujet du financement légitime des Nations unies. Vous savez que cette institution est aujourd'hui pratiquement paralysée dans son rôle et ses

Een efficiënte regulering is noodzakelijk. Denken wij bijvoorbeeld maar aan Mali. Het is veelzeggend dat men de toegang tot geneesmiddelen op de agenda van Doha heeft geplaatst. Voor vele mensen is dat recht niet gewaarborgd, en dat terwijl Danone vindt dat een toename van de winst met 16 procent onvoldoende is!

Tot slot wil ik het nog hebben over het aspect "politiek forum". Men zou de toespraak die Kennedy in 1960 aflegde in het kader van de State of the Union er moeten op nalezen en hem vergelijken met die van de huidige Amerikaanse president. Dat zal velen de ogen openen. Laten wij lering trekken uit het verleden!

Inzake de kwijtschelding van de schulden wachten wij nog altijd. Gisteren, na het debat over de dood van Lumumba, hebben wij met de idee van de oprichting van een fonds dat zijn naam draagt misschien een kans gemist om concreet werk van die kwijtschelding te maken.

Laten wij niet vergeten dat Groot-Brittannië deel uitmaakt van Europa en dat het Brits sociaal "model" niet bepaald een lichtend voorbeeld is. Wij moeten dus af van het paternalisme. De mondialisering moet worden gehumaniseerd.

objectifs – nous avons pu le constater, que ce soit en ex-Yougoslavie ou en Afghanistan – uniquement à cause du non-respect des obligations des Etats-Unis.

Forum politique dans le cadre des Nations unies, d'accord sur le principe, sur l'idée. Mais encore une fois, soyons très attentifs et prenons les leçons du passé.

Troisième remarque. En ce qui concerne la remise de dette, nous ne pouvons que nous réjouir. On en entend parler depuis si longtemps! Mais moi, j'attends encore un ange ou Sœur Anne, j'attends la première décision concrète et, à cet égard, monsieur le premier ministre, je trouve qu'hier, à propos du rapport Lumumba, nous avons peut-être perdu une bonne occasion de montrer la voie.

Quatrième remarque. Nous sommes bien entendu sur la même longueur d'onde en ce qui concerne la généralisation des instruments de solidarité de l'Union européenne. J'attire cependant votre attention sur une question. Ces instruments passeront-ils le cap de l'élargissement en voie très rapide de réalisation? Deuxième remarque: n'oublions pas que l'Europe, c'est aussi la Grande-Bretagne qui en est membre. Leur modèle de régulation sociale, notamment quant au travail des enfants, est loin d'être une référence de solidarité à exporter.

En conclusion, monsieur le président, monsieur le premier ministre, l'axe de réflexion qui nous paraît essentiel, c'est certainement de rompre avec le mode paternaliste, je dirais même occidentalocentriste, dans lequel nous baignons souvent dans les rapports que nous entretenons avec le Sud; c'est certainement de renoncer au dogme de la pensée dominante pour faire triompher les droits fondamentaux. Il s'agit en fait d'humaniser la mondialisation en tant que fait et non en tant que croyance dogmatique.

01.23 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de eerste minister, collega's, Het heeft altijd veel nadelen om een van de laatste sprekers te zijn, maar het heeft ook voordelen. Ik zal een aantal elementen herhalen die reeds door collega's werden aangehaald. En aangezien het debat handelt over zaken waaraan wij het komende jaar zullen werken, stelt het mij gerust dat de krijtlijnen waarbinnen wij willen werken, dezelfde zijn.

Mijnheer de eerste minister, bij de ontmoeting met anders-globalisten hebt u al gewezen op de noodzakelijke opbouw van de ethische en politieke tegenkracht tegenover de toenemende globalisering. Vandaag hebt u dat voor ons herhaald en ik ben het daarmee eens. Toch betekent de politieke globalisering niet alleen meer democratisering en meer ontwikkeling voor iedereen – een groter evenwicht dus –, maar ook een afremmen van de economische globalisering. Op dat punt verschillen wij van mening.

Wij gaan er immers van uit dat de wereld begrensd is en dat men in een begrensde wereld dus moeilijk onbegrensd kan groeien. De economische koek kan nu eenmaal niet groter worden gemaakt, hoezeer men het ook zou willen. Wereldwijd uiten vele ecologische crisissen zich vandaag dan ook als sociale crisissen. Er werden al cijfers geciteerd om dat te illustreren en ik geef hier enkel de markante tegenstelling dat het inkomen van de rijkste 1% van de

01.23 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Le premier ministre a raison lorsqu'il dit que le monde devrait être mieux équilibré: la démocratie, le développement et les richesses devraient être réparties plus équitablement. On ne peut toutefois pas laisser ces richesses croître infiniment. Il existe donc des limites à la mondialisation.

Où se situent à présent nos priorités dans ce contexte de mondialisation durable? Pour commencer, il faudrait que le processus de décision se fonde davantage sur des principes démocratiques. Lors du Forum mondial des parlementaires à Porto Alegre, il a été déclaré qu'il fallait veiller davantage au contrôle démocratique des institutions internationales ainsi qu'au respect

wereld gelijk staat met dat van de armste 57%. Met andere woorden: wij moeten herverdelen. Wij hebben daar een mooi concept voor, namelijk duurzame ontwikkeling. Het staat in het regeerakkoord en dus moeten wij het ook realiseren. In het kader van dit debat wil ik mij beperken tot het internationale karakter ervan. Duurzame ontwikkeling realiseren is in essentie een ander productie- en consumptiepatroon en dat vergt heel wat werk in eigen land.

In verband met het internationale aspect treed ik de collega's bij die hebben gesteld dat het niet volstaat een mooi discours te hebben, maar dat er ook actie moet volgen. Vandaar dat ik een prioriteitenlijstje heb opgesteld voor duurzame globalisering. Het bevat 14 punten waarvan vele al werden aangehaald. Binnen de uitbouw van de democratie denk ik dat de burger actiever moet worden betrokken bij de besluitvorming, ook op internationaal vlak. In dat kader moeten wij zoeken naar een vorm van permanent overleg.

Mijnheer de eerste minister, tijdens het voorzitterschap hebt u een schuchtere poging ondernomen om een debat aan te gaan met de vertegenwoordigers van de civiele samenleving in ons land. Er is ook al aangehaald dat de sociale strijd van de voorbije eeuw geleidelijk wordt uitgebreid tot een strijd voor een duurzame wereld. Ik denk dat wij ook daarvoor een aangepast overlegmodel moeten uitbouwen.

Op internationaal niveau moeten wij zoeken naar wat een mondiale democratie betekent. Vorige week was ik in Porto Alegre en daar heeft de anders-globaliseringbeweging aangetoond wat ze inzake alternatieven in haar mars heeft. Het positieve daarvan is de diversiteit, al stellen sommigen dit smalend als een soort Woodstock voor. Toch denk ik dat dit precies de essentie is van duurzame ontwikkeling: verschillende culturen uiten zich binnen een mondiaal kader.

Samen met 1150 parlementsleden uit 52 landen heb ik mij in het wereldforum voor parlementsleden geëngageerd om een aantal van die alternatieven in het Parlement aan te kaarten en om samen met de regering en de civiele samenleving te onderzoeken hoe ze kunnen worden gerealiseerd. Het gaat hier niet om luchtftietserij, maar wel om elementen die reeds door collega's zijn aangehaald, zoals democratische controle op de internationale instellingen. Ook ging het over mensenrechten, de mooie principes die zowel civiel, politiek, sociaal als economisch uitgeschreven worden. Zij moeten inclusief worden in de internationale regelgeving en meer: de schendingen ervan moeten systematisch kunnen worden vervolgd.

Vandaar het grote belang en het dringende van het uitbouwen van een internationaal strafgerecht.

Respect voor de mensenrechten moet ook betekenen dat we instrumenten voor conflictpreventie uitbouwen. Zoals reeds gezegd, Europa moet daarin een voortrekkersrol spelen. We zeggen dat Europa is uitgebouwd op basis van de mensenrechten, en dat is ook zo. Het is onze taak om dat internationaal meer af te dwingen. Denk maar aan de afbouw van de wapenwedloop en de controle op de wapenhandel. Daarin kunnen wij Kofi Annan alleen maar steunen. Hij wil dat de spreiding van lichte wapens een halt wordt toegeroepen en dat clusterbommen worden verboden, om maar twee voorbeelden te vernoemen.

des droits de l'homme. Alors que l'Europe ne recule pas devant une guerre commerciale avec les USA, pourquoi n'exerce-t-elle pas une pression plus importante sur ce pays en ce qui concerne le respect des droits de l'homme, la protection de l'environnement et la maîtrise des armements. De même, pourquoi l'UE ne joue-t-elle pas davantage un rôle de pionnier dans divers processus de paix, notamment en Afrique?

Nous devons nous demander comment notre Parlement pourrait entretenir des contacts plus systématiques avec ses représentants au sein des diverses institutions avant que celles-ci ne fassent connaître le point de vue de la Belgique. Monterey constitue le premier défi. La norme 0,7 et l'abolition de la dette doivent continuer à figurer à l'agenda de tous les pays, y compris des Etats-Unis.

Est-il exact, comme le rapporte la presse, que la taxe Tobin ou ce qu'il en reste a été rayé de l'ordre du jour du prochain conseil Ecofin? J'espère qu'il s'agit d'un canard.

La souveraineté alimentaire serait plus à sa place au sein de l'Organisation des Nations Unies pour l'alimentation et l'agriculture. Un sommet de cette Organisation sera organisé prochainement. L'organisation de l'agriculture doit être confiée aux régions. La politique des migrations nécessite un grand mouvement de rattrapage.

Sur le plan écologique, si le protocole de Kyoto a été ratifié, il nous reste toujours à l'appliquer. Une taxe sur le kérosène ne serait pas inutile.

Je voudrais terminer en me référant à la prochaine réunion Rio+10 de Johannesburg que nous devons d'ores et déjà commencer à préparer pour ne

Als de Europese Unie wereldwijd een voortrekkersrol wil spelen, moeten we ons assertiever durven op te stellen tegenover de Verenigde Staten. Als we met de Verenigde Staten een handelsoorlog durven aan te gaan, waarom durven we dan met hen de strijd niet aan te gaan op het gebied van de mensenrechten? Ook ik maak me de grootste zorgen over het alsnog agressiever Amerikaanse buitenlands en veiligheidsbeleid, waarmee zij letterlijk en figuurlijk de aanval lanceren. Ik heb het vooral over de oorlog tegen het terrorisme, waarin een groot gevaar op de schending van vele mensenrechten schuilt, de uitbouw van het raketschild, de dreigende uitbreiding van het oorlogsfront naar andere landen en de absurde hoge uitgaven voor defensie ten koste van het internationale en interne sociale beleid.

In het vredesproces van Centraal-Afrika wordt Europa een rol toebedeeld. Waarom mag het diezelfde rol niet opnemen in het Palestijns-Israëliësch conflict?

Ethisch zijn er ook een aantal punten die heel sterke raakvlakken hebben met het economische. Ik wil heel concreet vragen op welke manier wij hier in het Parlement – dat zal dan in de verdere uitbouw van onze werkzaamheden in het kader van de globalisering moeten worden uitgeklaard – meer systematisch met al onze vertegenwoordigers in de internationale instellingen kunnen overleggen vooraleer zij daar het Belgische standpunt verkondigen. Zeer concreet wil ik naar de eerstvolgende uitdaging verwijzen, Monterey. Monterey had vorige week de laatste prep com en de berichtgeving die daaruit komt is allesbehalve bemoedigend. Het minimum dat daar aan de agenda moet blijven zijn dingen die u al hebt aangehaald, zijnde 0,7 maar dan voor iedereen, ook voor de Verenigde Staten, en de schuldkijschelding, maar dan niet zoals te vaak in het verleden onderworpen aan het traditionele voorwaardenpakket van het IMF en de Wereldbank. Wat dit laatste betreft, heeft de heer Van der Maelen het meest recente frappante voorbeeld aangehaald. Dit heeft een enorm negatief sociaal effect, denk maar aan Argentinië. Andere zaken die in Monterey aan bod moeten komen zijn het dossier van de heffing op financiële transacties en de aanpak van de fiscale paradisiën.

Vooraleer we de volgende stap naar Monterey zetten, wil ik nog heel specifiek vragen of het waar is wat we in de pers lezen. We weten dat we de persberichten steeds moeten verifiëren bij degenen die ons kunnen zeggen of het klopt of niet. Uit de berichten blijkt dat voor de volgende Ecofin de zogenaamde Tobin-taks definitief begraven zou zijn. Hij is geschrapt van de agenda van de Ecofin. Ik hoop dat dit een kwakkel is.

Een ander punt dat kadert in het ethisch en economisch aspect is de voedselsoevereiniteit. Het is al aangehaald: er zijn een aantal zaken die op internationaal vlak moeilijk binnen de Wereldhandelsorganisatie kunnen worden geregeld. De voedselsoevereiniteit is volgens mij meer op zijn plaats binnen de FAO. We hebben daarvoor in de komende maanden een opportuniteit. Er wordt een FAO-top georganiseerd die het actieplan dat in 1996 werd opgesteld moet evalueren. Dat is ook een plaats om te zien hoe we een bestaande gedragscode inzake het recht op adequate voeding, een essentieel mensenrecht, kunnen realiseren in

pas manquer ce rendez-vous. A Monterey, de beaux accords ont été conclus. Toutefois, nous devons veiller à ce qu'ils soient respectés. En d'autres termes, il faut dès à présent tenter d'influencer le programme des réformes envisagées à l'échelle internationale.

Toutes ces priorités semblent ambitieuses mais rappelez-vous les accords qui ont été conclus à Rio il y a dix ans. Ces accords étaient également ambitieux et nous verrons bientôt ce qu'il en reste.

En ce qui concerne la réunion informelle du G8 au mois de mai, je pense que nous devons commencer dès maintenant, au sein de ce groupe de travail, à réfléchir à la mise en place d'un organe régulateur sur le plan mondial. Soit il s'agira des Nations unies, mais là, la CNUCED s'est révélée être jusqu'ici un tigre de papier, soit nous tenterons de trouver un nouvel organe.

het actieplan. Binnen dat kader past ook uw voorstel om de exportsubsidies van Europa geleidelijk aan af te bouwen en te zorgen voor een uitbouw van de landbouw op regionale basis.

Pro memorie haal ik aan dat we ook op sociaal vlak qua mondialisering niet mogen vergeten dat er een grote inhaalbeweging nodig is inzake het migratie- en vluchtelingenbeleid. Het is ook al aangehaald dat wat de handel betreft de fair trade iets is dat mogelijk is en dat wij dat mogelijk moeten maken via regelgeving. Op ecologisch vlak hebben we nu het Kyoto-protocol. Ratificeren is echter slechts één zaak, we moeten zien dat we dit ook toepassen op ons eigen beleid en internationaal, ook met het instellen van de zogenaamde energieheffing. Binnen die energieheffing moet een belangrijke plaats toegekend worden aan kerosine en de taks die daarop kan worden geheven.

Ik wil afsluiten met te verwijzen naar de volgende uitdaging die na Monterey voor ons ligt, met name de Rio-Top+10 in Johannesburg. Daar kunnen we tonen wat we waard zijn. Hoewel het begin september is en dat nog ver van ons af ligt, weten we allemaal dat het nu is als we op een internationale agenda willen wegen. Nu worden de prep coms ingesteld, nu wordt de agenda bepaald.

Ik lees in een document, dat door de Europese Commissie werd opgesteld in voorbereiding van de top, een aantal mooie intenties en ik hoop dat die intenties in de loop van de volgende maanden niet van de agenda zullen verdwijnen zoals al te vaak het geval is.

Er was afgesproken een "global understanding" en een "global deal" tot stand te brengen op het vlak van armoedebestrijding en het beheer van natuurlijke grondstoffen, globalisering ten dienste van duurzame ontwikkeling voor iedereen zonder uitzondering en de versterking van het democratische proces op alle bestuursniveaus. Als we die punten vanuit de Europese Unie kunnen handhaven op de agenda van Rio+10, dan zijn we volgens mij goed bezig. Het is echter ook al aangehaald dat als we er niet in slagen om de Verenigde Staten terug mee te krijgen in het proces, dan meen ik dat we zullen uitkomen op een beleid met twee snelheden, niet alleen een voor de armen en een voor de rijken, maar ook een voor Europa en een voor de Verenigde Staten.

Dus als het prioriteitenlijstje ambitieus lijkt, het is ook noodzakelijk. Tien jaar geleden werden in Rio de Janeiro heel wat engagementen aangegaan. Ik heb toen de voorbereiding meegemaakt en de verwachtingen waren hooggespannen. De resultaten waren navenant. Ik vrees dat de evaluatie na 10 jaar een mager beeld zal opleveren. Ondertussen was er de Millenniumverklaring waarnaar collega Van der Maelen heeft verwezen. Als we die willen realiseren, dan meen ik dat de prioriteiten die werden opgesomd allesbehalve ambitieus zijn, maar gewoon een dwingende noodzaak.

Ten slotte was er uw mededeling dat er in mei een informele vergadering zal plaatsvinden waarin u de discussie wil aangaan over het sturende orgaan, mijnheer de eerste minister. Voor de werkgroep is er volgens mij een belangrijke taak weggelegd om ervoor te zorgen dat we vóór die tijd vanuit het Parlement een voorstel kunnen aanreiken, zodat we de boot niet missen. Ik herinner mij ook dat kort na Rio de vraag werd gesteld wie binnen de Verenigde Naties zou

toezien op de verwezenlijking van de doelstellingen. De hoge ambitie was om naast de Veiligheidsraad een veiligheidsraad op te richten die de duurzame ontwikkeling van nabij zou volgen. Uiteindelijk is die raad afgezwakt tot een commissie. We moeten vaststellen dat de CSD, als het erop aankomt, eigenlijk heel weinig tot niets te betekenen heeft. De afgang die de Unctad heeft meegemaakt, is reeds aangehaald.

Mijns inziens moeten we, wanneer het forum binnen de VN wordt gecreëerd, ervoor zorgen dat het een sturend orgaan kan worden, dat ook sancties kan uitdelen. Zo niet, dan zullen we alleszins het debat moeten aangaan over de meest aangewezen plaats voor zo'n orgaan.

01.24 Michèle Gilkinet (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, monsieur premier le ministre, mon intervention sera quelque peu différente des autres dans la mesure où je ne vais pas ajouter des priorités aux priorités existantes. Je ne crois d'ailleurs pas que ce soit l'objectif poursuivi par mes collègues.

J'aimerais poursuivre un chemin politique qui a été suivi par la Belgique et que j'espère elle continuera à suivre prochainement. Ce sont les axes choisis qui permettent d'avancer, et par rapport à la problématique de l'accès aux médicaments, il y a du chemin à faire. On n'a fait qu'une toute petite partie du chemin pour l'instant et la manière dont on va réaliser la globalisation "in concreto" dans ce sujet est essentielle.

Des avancées ont en effet été constatées à Doha et M. le premier ministre y a fait référence tout à l'heure dans son exposé. Néanmoins, ces avancées sont insuffisantes dans la mesure où, si effectivement, on a rappelé le droit des peuples à pouvoir se fournir en médicaments, notamment par le biais de l'accès aux licences obligatoires. Jusqu'ici, on bloque sur la question des importations parallèles, qui est seul à même de permettre aux peuples non producteurs de se procurer des médicaments bon marché.

Je me permets d'insister à ce sujet, monsieur le premier ministre, car des discussions s'entament ce mois-ci à Genève. Je pense que nous devons être attentifs dès aujourd'hui à ce qui se passe et que la Belgique devra absolument défendre une position extrêmement forte.

Par ailleurs, sous l'égide de la présidence européenne, les prémices du fonds global ont été mis en place à partir de la Belgique. Ce fonds global représente énormément d'espoir pour les pays du Sud, notamment par rapport aux politiques à mettre en place en matière de santé.

Aujourd'hui, il apparaît que ce fonds global ne serait pas alimenté à la hauteur des promesses faites avant le 11 septembre. Je pense que nous devons être absolument vigilants. Si nous avons fait des promesses à ce fonds global, nous devons évidemment les réaliser. Et dans nos contacts internationaux, nous devons être à même d'interpeller nos partenaires, qu'ils soient du Nord ou du Sud, de manière à ce que ce fonds existe réellement.

Par ailleurs, je pense aussi que nous devons mettre en place des dispositifs à même d'entendre les appels lancés par les pays du Sud. Par rapport à ce fonds global, il y a l'appel de Ouagadougou, de

01.24 Michèle Gilkinet (ECOLO-AGALEV): Op het stuk van een betere toegang tot de geneesmiddelen moet nog een hele weg worden afgelegd! De geboekte vooruitgang is ontoereikend. Het recht van de volkeren om zich geneesmiddelen aan te schaffen werd weliswaar erkend, maar het concept dat de arme landen in staat stelt zich geneesmiddelen op de markt te verschaffen is nog geen verworvenheid. Wij zitten vast. De discussie vangt aan in Genève en ons land zal er een zeer sterk standpunt moeten verdedigen.

De grondslagen van het globaal fonds werden gelegd en België heeft daartoe bijgedragen. Dit doet een immense hoop rijzen voor de landen van het zuidelijk halfrond. Niettemin moeten wij waakzaam blijven en de diverse partners ertoe aansporen om ervoor te zorgen dat dit fonds werkelijkheid wordt. Hoef ik u te herinneren aan de oproep van Ouagadougou?

Dit fonds moet de toegang tot geneesmiddelen mogelijk maken. Geneesmiddelen zijn immers geen handelsproducten zoals andere.

Geneesmiddelen tegen aids zijn om economische redenen of om redenen van patenten niet toegankelijk. Dit is onaanvaardbaar. Hele streken zullen ten onder gaan omdat zij geen toegang hebben tot de geneesmiddelen.

Weet u dat in het zuidelijk halfrond elk uur zestig personen door aids

l'Afrique qui renforce mes propos. Le fonds global doit effectivement aussi permettre l'accès aux médicaments.

Evidemment, on tombe là sur un nœud parce que certains continuent à considérer le médicament comme un produit de commerce normal, ce qui est complètement inadmissible lorsqu'on sait les pandémies qui sévissent au Sud et qu'on connaît les chiffres journaliers des décès. J'avais prévu d'en citer plusieurs mais je vais être brève: toutes les heures, 60 personnes sont infectées par le sida dans le Sud et, toutes les heures, 60 enfants meurent du sida dans le Sud. Ceci doit nous interpeller et nous obliger à agir.

On sait aujourd'hui que, notamment par rapport à la contamination mère-enfant, il existe des médicaments tout à fait adaptés. Les ONG de terrain peuvent parfaitement distribuer ces médicaments qui empêchent la transmission du sida mère-enfant. Ils ne sont malheureusement pas accessibles pour des raisons économiques ou de protection de brevet et c'est tout à fait inadmissible. On sait aujourd'hui que certains médicaments peuvent effectivement enrayer le développement des maladies opportunistes et je pense qu'il est absolument important de les mettre à la disposition des populations quand on sait que des régions entières vont sombrer économiquement pour des raisons de santé.

Certains disaient tout à l'heure que la durée de vie diminuait en Afrique. A cause de quoi? A cause du sida, à cause du fait qu'on ne fournit pas des médicaments adaptés. Aujourd'hui, le nombre d'orphelins grandit de jour en jour. On est occupé, dans certains pays, à déterminer que les médicaments pourraient d'abord être accessibles aux décideurs politiques, ensuite à ceux qui s'occupent de la santé, en troisième lieu à ceux qui assument une responsabilité économique importante. On ne peut commencer à réfléchir comme cela par rapport à des populations à ce point importantes.

Aussi, monsieur le premier ministre, j'insiste pour que l'attitude de la Belgique soit déterminante, de manière que les principes évoqués ici puissent s'inscrire dans les faits, notamment par rapport à une politique entamée sous votre présidence et qui doit être immédiatement renforcée, puisque les décisions interviendront cette année.

01.25 Yolande Avontroodt (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de eerste minister, ik wou eventjes aansluiten bij het gedeelte van het verhaal van mevrouw Gilkinet door te wijzen op de problematiek van het aantal aidswezen dat onvoorstelbaar hoog ligt maar ook het aantal "aids affected children". Het gaat hierbij om kinderen wiens ouders door HIV zijn besmet. Dit zijn de wezen van morgen.

We kunnen dit niet op nationaal niveau oplossen. Wij zouden een pleidooi willen houden om dit probleem op wereldvlak aan te pakken. Binnen 10 jaar zal de wereld worden geconfronteerd met 3 miljoen aids-wezen meer. Ik vind dit een enorm belangrijk signaal dat mevrouw Gilkinet hier aanhaalde.

Er moet volgens mij op wereldvlak ook worden gezocht naar een aids-vaccinatieprogramma. Er moeten fondsen worden gevonden om die aids-vaccinatieprogramma's te bevorderen. Men zou de fase 3 van de studies moeten kunnen versnellen. In een onderzoeksprogramma

worden besmet en dat in het zuidelijk halfrond elk uur zestig kinderen aan aids sterven?

De houding van België moet bepalend zijn opdat voormeld principe in concrete feiten zou worden omgezet.

01.25 Yolande Avontroodt (VLD): Je souhaiterais attirer l'attention sur la situation des orphelins du SIDA dans le monde. Mais il y a également le grave problème des *aids affected children*, c'est-à-dire les enfants dont les parents sont contaminés et qui deviendront orphelins dans un avenir proche. Dans dix ans, il y aura 10 millions d'orphelins du SIDA supplémentaires dans le monde. C'est énorme!

Je souhaite également plaider en faveur de l'intensification des recherches scientifiques tendant à

moet men een aantal fases doorlopen. Indien men dit zou kunnen versnellen, zou het aids-vaccin de aids-epidemie kunnen indijken.

Dit zijn de twee invalshoeken uit het pleidooi van mevrouw Gilkinet die ik zou willen ondersteunen.

mettre au point un vaccin de qualité contre le SIDA. Des moyens financiers supplémentaires doivent être dégagés à cet effet.

01.26 Le président: Je voudrais remercier les collègues qui ont participé aujourd'hui. J'ai compté tantôt le nombre de parlementaires présents. Ils étaient aussi nombreux qu'hier en séance plénière, lors du rapport de la commission d'enquête parlementaire sur les circonstances de la mort de M. Lumumba. J'ai donc pu constater le grand intérêt qu'a suscité cet échange de vues malgré l'absence des caméras de télévision.

01.27 Eerste minister Guy Verhofstadt: Mijnheer de voorzitter, het lijkt mij niet de bedoeling hier vandaag gedetailleerd op alle punten in te gaan. De regering van haar kant is wel bereid mee te werken aan het debat dat de leden in deze gemengde commissie willen voeren rond de globalisering en ze verder op de hoogte te houden van de verschillende initiatieven die wij al hebben genomen en nog zullen nemen. In het beleid dat wij voeren proberen wij toch, hoe bescheiden ook, stappen in die richting te zetten. Als wij na tien jaar vermindering van de gelden voor Ontwikkelingssamenwerking nu twee jaar een stijging kennen van het cijfer van het BBP dat aan Ontwikkelingssamenwerking wordt besteed, zeg maar een jaarlijkse toename met drie miljard Belgische frank, dan is dat omdat de regering die keuze heeft gemaakt en daarin werd gevolgd door een meerderheid in het Parlement. Daardoor zijn wij een van de weinige landen uit de EU die opnieuw een opwaartse trend kennen, hoe bescheiden ook. De cijfers werden vermeld door de heer Van der Maelen. De bedoeling van de regering is daarmee door te gaan en die inhaalbeweging voor Ontwikkelingssamenwerking over verschillende jaren voort te zetten.

01.27 Guy Verhofstadt, premier ministre: Le gouvernement est tout à fait disposé à participer au débat sur la mondialisation qui s'est engagé dans ce Parlement. Il ne manquera pas de prendre des initiatives concrètes au cours des prochains mois. C'est ainsi qu'il a déjà comblé un peu de son retard en matière de coopération au développement.

Quand nous avons assumé la Présidence de l'UE, nous avons d'ailleurs plaidé pour que le démantèlement des subsides à l'exportation soit inscrit à l'ordre du jour de Doha. Ce n'était pas une défaite mais un choix positif délibéré.

Als voorzitter van de EU hebben wij ook duidelijk die keuze gemaakt. Ik ben het niet eens met de heer Van der Maelen als hij zegt dat de exportsubsidies en de landbouwhervorming tegen de wil van de EU op de agenda zijn gekomen. Dat is niet waar. Bij de vorige besprekingen blokten de EU en de VS dat telkens af, zodat het nooit werd opgenomen. Deze maal hebben wij als voorzitter van de EU in overleg met de Europese commissaris dat niet meer afgeblokt. Voor ons mocht de afbouw van de exportsubsidies op de agenda van Doha worden geplaatst. Dat was de wijziging in de houding van de EU. Ik vond het belachelijk dat na afloop van Doha werd gezegd dat de EU heeft moeten toegeven, dat ze het onderspit moest delven en haar exportsubsidies moest afbouwen. Dat is een totaal verkeerde visie. Wij hebben niet het onderspit moeten delven, maar hebben voor de eerste keer durven erkennen dat exportsubsidies nadelig zijn. Dat geldt niet voor de eigen economie, hoewel op middellange termijn nog kan worden gediscussieerd over de vraag of dat geen pervers en nefast effect heeft op de eigen economie, omdat men dan minder investeert en minder actief is in toekomstgerichte sectoren. Onder het Europees voorzitterschap hebben wij voor het eerst geen blok meer gevormd met de VS om het afbouwen van de exportsubsidies niet op de agenda van Doha te krijgen. Men deed alsof dit een nederlaag van de EU was, hoewel dit een stap in de goede richting is.

Certains d'entre vous ont confondu le libéralisme avec le protectionnisme, le corporatisme ou l'étatisme. Mais, au lieu de me servir de ces grands concepts, je préfère parler des objectifs concrets que nous voulons atteindre à court terme.

Il est nécessaire de prévoir un contrepoids politique. Les vingt dernières années nous l'ont enseigné. Ce qui ne veut pas dire que les organisations existantes ne doivent pas être réformées. Nous ne vivons plus dans un monde bipolaire ni dans un monde unipolaire. Nous vivons désormais dans un monde multipolaire. Et dans ce monde, les accords entre les grandes régions prennent de plus en plus d'importance.

Ik heb een probleem met sommigen die woorden gebruiken als

liberalisme. Als suiker en rijst op de Europese, Japanse en Amerikaanse markten niet binnen mogen, noemt men dat protectionisme of corporatisme, om bepaalde sectoren op de rijke Westerse markten te beveiligen. Als men exportsubsidies geeft in het kader van de landbouwpolitiek, om zijn eigen producten te dumpen, heet dat etatisme volgens mij. We moeten oppassen er geen karikatuur van te maken. In plaats van over ismes heb ik het liever over concrete maatregelen en hervormingen die de Belgische overheid in de toekomst zou moeten promoten.

Wij wensen daaraan ook mee te werken.

Ten tweede, de voorbije 20 jaar hebben ons geleerd dat de noodzaak voor een politieke tegenmacht nodig is. Het is naïef te denken dat, zonder veranderingen aan de WTO en het IMF aan te brengen en zonder een bijkomend forum op te richten, wij in staat zouden zijn een grotere vooruitgang te boeken dan wij totnogtoe hebben gemaakt. De ontwikkeling van de economische globalisering heeft precies geleerd dat er een politieke tegenmacht nodig is. Daarin niet geloven, is naïef.

Wij hebben wel degelijk nieuwe wereldlijke politieke instellingen nodig waar zaken in beweging kunnen worden gezet omdat dat vandaag niet of onvoldoende het geval is. Mijnheer Annemans, dat wil niet zeggen dat er geen nood aan hervorming van de bestaande instellingen is, integendeel. Ik ben het met u eens dat men zich niet mag verstoppen achter een debat over het politiek forum van de toekomst om op die manier de discussie uit de weg te gaan over de hervormingen die nu en ook op de WTO-conferentie in Doha werden ingeschreven over bijvoorbeeld de WTO, over de bindende kracht van aanbevelingen en beslissingen van de internationale arbeidsorganisaties, over de rol van de Wereldbank en de hervorming van het IMF. Wij mogen niet zeggen dat dit onbelangrijk is omwille van een discussie of, zoals de heer van Rompuy het uitdrukte, de confederatie van de grote economische en politieke organisaties op wereldvlak.

Wij moeten hieraan werken vanuit het besef dat wij niet meer in een bipolaire wereld leven. De voorbije 10 jaar konden wij vaststellen dat de uniepolaire wereld, met de VS die als politie optreedt, geen haalbare kaart is. Wij beseffen meer en meer dat wij in een multipolaire wereld leven. De heer Solana had daarover in een bijeenkomst, enkele dagen geleden, een heel mooi beeld. Hij zei dat wij evolueren van een wereld waarin de individuele landen niet meer van belang zijn, niet meer als atomen in de zee zijn, maar wel regionale moleculen in een geglobaliseerde wereld. Dit is een mooi beeld om aan te tonen dat wij naar een multipolaire wereld gaan waarin de samenwerking en de afspraken tussen grote, regionale samenwerkingsverbanden – ook al moet dit evolueren – het zwaartepunt van de discussie en de politieke besluitvorming zou kunnen zijn. Dat mag geen camouflage zijn om niets aan de WTO of het IMF of andere internationale fora te veranderen.

En ce qui concerne Monterrey, pourrions-nous convenir, monsieur le président, de préparer convenablement cette conférence? J'ai pour ma part décidé de m'y rendre en personne car j'ai l'impression que l'on se rend de plus en plus compte de l'intérêt de cette conférence, qui aborde le thème essentiel du financement des problèmes de clivage entre le Nord et le Sud. Cette conférence sera l'opportunité de

Het is zaak de conferentie in Monterey komende maand goed voor te bereiden. Ik ben van plan er naar toe te gaan, want het belang ervan valt steeds minder te ontkennen. Er zal gepraat worden

discuter de la norme des 0,7% au niveau mondial, et non pas uniquement au niveau de l'Union européenne. Cela avait été tenté une première fois à l'occasion du sommet du G8 à Gênes, mais la tentative avait échoué.

Donc, il me semble indispensable de reprendre cette discussion au niveau de la conférence internationale de Monterrey. Il en va de même en ce qui concerne les dettes et les mesures qui peuvent être prises en la matière. La Belgique et l'Union européenne doivent donc s'impliquer totalement dans la préparation de cette conférence.

Monsieur le président, je m'engage, le cas échéant, à venir rapidement devant le parlement en vue de présenter le projet du gouvernement et d'exposer les différents points dont nous voulons discuter lors de cette conférence. Ce projet est actuellement en préparation par notre ambassadeur auprès des Nations unies. Il serait peut-être intéressant qu'il se présente devant votre commission avec moi, les ministres Michel et Boutmans, pour vous exposer la stratégie que l'Union européenne compte suivre au cours de cette conférence.

Cette dernière prend de plus en plus d'importance, surtout après les événements du 11 septembre. Car il est prouvé que si nous voulons éviter que des Etats soient victimes d'organisations aux intentions peu louables, ainsi que ce fut le cas en Afghanistan, nous avons une part de responsabilité à porter. Nous devons en effet faire en sorte d'endiguer l'essor de la pauvreté dans ces pays.

01.28 Ferdie Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik zal het zeer kort houden. Zoals de heer Van der Maelen durf ook ik mij een andersglobalist te noemen.

Mijnheer de eerste minister, ik zal zeer concreet zijn en heel concrete vragen stellen. Hic et nunc zijn er immers bepaalde punten aan de orde. Volgens informatie over Monterey die mij heeft bereikt, hebben de Verenigde Staten nu al de zaken geblokkeerd en de themata en de oplossingen vastgelegd. Europa zou, wat het schuldenlastdossier betreft, door de knieën zijn gegaan en geen weerwerk hebben geboden. Dat is precieze informatie.

Daarstraks heb ik heel concreet gevraagd wat onze regering doet. Zoals de heer Van der Maelen zal ik iedereen beoordelen, niet vanuit een stupide oppositiespel, maar vanuit de realiteit. Wat gebeurt er concreet op het terrein? Inzake het suikerdossier ging het, door de interventies van twee ministers, tot nog toe de verkeerde richting uit; ik hoop dat u dat omkeert. Datzelfde geldt voor het textieldossier. Voorts hebben we voorstellen gedaan over de wapenleveringen. De wapenleveringen aan Israël zouden moeten worden bekeken. Zo niet verkopen wij hier mooie woorden, maar als puntje bij paaltje komt, komt de eigen economie eerst. De tekst over de Tobin-taks hebben wij mee goedgekeurd, vanuit dezelfde constructieve geest. Ik vraag dat u zich zou inspannen ook partijenoten te overtuigen.

01.29 Eerste minister Guy Verhofstadt: Ik heb eerder gezegd dat die speculatie een vergroting van de monetaire markten moet zijn.

over de financiering, de kloof tussen het Noorden en het Zuiden en de schuld. Wij zullen de debatten, die al in kleinere cenakels werden aangevat, daar op internationaal niveau opnieuw voeren. Wij zullen de te bereiken doelstelling van de 0,7 procent ook op wereldvlak kunnen aankaarten. België en de Europese Unie moeten kleur bekennen, en de Belgische regering zal een lijst van punten voorbereiden die België tijdens die conferentie wil verdedigen. Onze ambassadeur bij de UNO bereidt dat belangwekkende debat voor, en hij zou de strategie die België en de EU ter zake denken te volgen, hier uit de doeken kunnen komen doen. Na de gebeurtenissen van 11 september moeten wij er meer dan ooit voor zorgen dat extreme armoede bestreden wordt. De minister van Buitenlandse Zaken, de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking en ikzelf zijn bereid daarover met u een brede discussie te voeren.

01.28 Ferdie Willems (VU&ID): J'ai l'impression que les Etats-Unis ont déjà décidé des thèmes qui seront abordés lors du sommet Monterrey et que l'UE, qui pensait ajouter à l'ordre du jour des thèmes comme la remise de dette, les livraisons d'armes, le commerce du sucre, les taxes Tobin, etc. pourra en faire son deuil. J'espère néanmoins que de tels thèmes retiendront l'attention.

01.30 Ferdy Willems (VU&ID): Twee jaar geleden reeds hebben nog een ander heel concreet onderwerp aangekaart, met name de toepassing van conventie 169 over de mensenrechten in een hele reeks dossiers met betrekking tot de Koerden, de Sarawi's, de Palestijnen, de Tibetanen, de Tsjetsjenen en de zigeuners. Daarover dienen wij concrete dossiers in en wij stellen vast dat in al die dossiers het internationaal recht gewoon wordt omgevormd tot internationaal onrecht. Indien daarover voorstellen worden ingediend, vanuit de meerderheid of de oppositie, moeten die concreet en juist worden geëvalueerd.

Ten slotte kom ik op de houding van de Verenigde Staten. Daar ligt de knoop gebonden. Het is bewezen dat UNCTAD een goed forum zou kunnen zijn, maar waarom lukt het niet? Omdat de VS daarop niet willen inspelen. Vandaar mijn heel concrete vraag. Europa is een economische macht die met de VS kan wedijveren. Dat moet Europa ook op politiek vlak doen. Ik ben bereid te erkennen en toe te juichen dat onze minister Michel, in de mate van het mogelijke, de Amerikanen van een aantal overdrijvingen en stupiditeiten heeft weerhouden. Mijnheer de eerste minister, ik vraag u dat ook te doen.

Wij zullen u beoordelen op uw daden op economisch, politiek en militair vlak. Als het goed is, zullen we dat ook zeggen. Dat zal onze houding blijven in de toekomst.

01.31 Le président: Chers collègues, je vous rappelle que le premier ministre a pris l'engagement de venir nous parler de Monterrey. Nous aurons donc encore une discussion à ce sujet.

*La réunion publique de commission est levée à 17.28 heures.
De openbare commissievergadering wordt gesloten om 17.28 uur.*

01.30 Ferdy Willems (VU&ID): Enfin, j'attire l'attention sur le rôle joué par les Etats-Unis. Ils mettent des bâtons dans les roues dans de nombreux domaines, comme en témoigne par exemple, la paralysie de la CNUCED. Il y a déjà eu des réactions à ce sujet, dont celle du ministre L. Michel, mais je vous demanderais d'aller plus loin.

L'Europe doit devenir une sorte de contrepoids politique à l'Amérique. Je jugerai le premier ministre, G. Verhofstadt, en fonction de cela.